VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MARX KÁROLY KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XIII. ÉVFOLYAM, 10. SZÁM ÁRA: 1,40 FT 1981. MÁJUS 28.

A diák kérdez, a rektorhelyettes válaszol

Az elmúlt időszakban a felgyorsult eseményeken, az egymást követő KISZ-rendezvényeken több kérdés, probléma vetődött fel, amelyek részben az oktatással, a tanulmányi kötelezettségekkel, a szociális és érdekvédelemmel függtek össze. Ezeken a fórumokon jelenlevő állami vezetőink, a kérdéseket csokorba szedve a Közgazdász nyilvánosságán keresztül próbálnak ezúttal választ adni a diáksággnak.

— A KISZ-küldöttértekezleten megválasztott munkabizottságokról oktatói körökben eltérő vélemények és különböző elvárások alakultak ki.

Mit vár a munkabizottságoktól

dr. Szuhay Miklós oktatási rektorhelyettes?

— Ha jól használják ki, nagyon sok lehetőség van a munkabizottságokban. Persze nemcsak ad hoc jellegű feladatoknál, a sorra kerülő reformnál, de a bizottságoknak munkájukkal hozzá kellene járulni az egyetemi tanácstagok véleményének és működésének megalapozásához. Közreműködésükkel igazán széles körű véleményt tudnának képviselni. A reformmunkálatokban a vélemények összegyűjtésével alternatívákat tudnának javasolni a KISZ-képviselők és az egyetemi tanácstagok.

Az oktatási reformbizottság sokat tehetne az oktatás tartalmi kérdése ügyében. Tudjuk, egy-egy tárgy esetében sok az átfedés. A bizottság tolmácsolhatná azt, hogy a hallgatóság körében milyen problémák vetődnek fel a tárgyak színvonalát illetően. A hallgatói vélemények felszínre hozásával nagy segítséget tudnának adni az állami vezetésnek.

Az, ha az oktatás korszerűsítéssel kapcsolatos munkabizottság most történelmi kutatásokba kezdene, véleményem szerint félre vinné a tevékenységüket. Jobban át kellene gondolni a bizottságok munkáját, hiszen már az alakulásnál felvetődött, hogy sok az átfedés közöttük. Egy jó munkamegosztás kialakításával, a KISZ-bizottság csökkenthetné az átfedéseket és a fölösleges munkát. Ha felosztanák egymás között az egyetemi ifjúságot alapszervezetenként, szakvezetőségenként, akkor alkalmuk nyílna arra, hogy minél több véleményt felszínre hozzanak. Mert véleményem szerint mind ez ideig csak annak a pozitív magnak, annak az aktív rétegnek a véleményét sikerült megismerni, amelynek a tagjai ott vannak a klubban, a kutatócsoportban, a KISZ-vezetőségben vagy a Közgazdászban. De emellett van egy nagy „árnyékban" maradt réteg. Ezeknek a véleményét nem ismerjük. Az ő véleményük nem integrálódott a többiek véleményébe, pedig akkor, amikor a hallgatói véleményekre támaszkodunk, nem csupán öt-tíz százalék, hanem szélesebb körök véleménye érdekel bennünket az oktatás és az érdekvédelmi munka érdekében.

— Kérem Szuhay elvtárs, röviden válaszoljon olvasóinknak, a KISZ-küldöttértekezleten elhangzottakra, amelyek részben érintik a hallgatói tájékozottságot, és az oktatás egészét.

— Jelenleg úgy tűnik, a Közgazdász egyetemi lap, az egyetlen tájékoztatási lehetőségünk. Mert igen gyakran még az egyetemi tanácstagok is hiába vesznek részt a testületi munkában, ha az ott hozott határozatokról, véleményekről nem adnak tájékoztatást, nem szolgálják a közvélemény formálását. Ebből adódóan számos az olyan kérdés, amelynek felvetése tájékozatlanságra utal. Ilyen például:

az egyetemek közötti áthallgatás

kérdése. Annak ellenére, hogy a hallgatók ebben a kérdésben tájékozatlanok, meg kell mondani, hogy ez egy rendszeresített forma például a tanár C szak esetében. De az áthallgatás más vonatkozásban is megtalálható nálunk. Az ELTE hallgatói nálunk hallgatnak szociológia szakos tárgyakat. Ugyancsak egyes TTK-hallgatók is több tárgyat vesznek fel a Közgázon. De megvan a módja annak is, ha egyetemünkről valaki más egyetemen is tanulmányokat akar folytatni. Ehhez az illetékes dékántól kell engedélyt kérni, amit minden bizonnyal meg is kap, ha az áthallgatás a szakképzettségét szolgálja. Ez fontos kritérium! Tehát erre megvannak a formai keretek, sőt a jövőben lehetőség nyílik arra is, hogy a szociológiát kiszélesített blokk keretében az ELTE-n is tanulmányozhassák diákjaink. De akár egyéni törekvéseknek is helyt ad az egyetem, ha a szakvezetéssel egyetértés alakul ki a hallgatók kívánságát illetően. Ezt a lehetőséget, noha adott, úgy tűnik nem ismerték eddig diákjaink.

Szabadon összeállított blokkrendszer

Hasonló jellegű tájékozatlanságot lehet tapasztalni a hallgatóság körében a blokkrendszer választása körül. Lehetőség van egyedi alternatív blokkrenszer összeállítására is. Természetesen ennek is vannak feltételei; jó tanulmányi eredmény és a blokk egyeztetése a szakvezető tanszékkel természetesen az előírt órakeretben. Ez sem új dolog, a szabályzatban is szerepel, érdekes módon mégsem volt rá példa. De a szakvezető tanszékek sem ösztönöztek arra, hogy a hallgatók egyéni érdeklődésüknek megfelelően válasszanak egyéni blokkot.

Tájékozatlanság tapasztalható a szakszemináriumok ügyében is. Tévhit az, hogy csak a szaktanszék által meghirdetett szakszemináriumot lehet felvenni. Mivel az alternatív blokk választása szabad, vagyis teljesen eltérhet a szakképzéstől, ezért a szakszemináriumokkal kapcsolatban az az álláspontunk, hogy az a szakképzéssel legyen kapcsolatos. A gyakorlat azt mutatja, hogy a szakszemináriumok befolyásolás nélkül is 95 százalékban a szakválasztással párhuzamosan alakultak. Ezen a téren volt és van mód egyéni kivételekre (amikor is lehetséges olyan tárgy felvétele is, amelynek tanulmányozása például az ELTE-n történik) természetesen olyan hallgatók jöhetnek itt számításba, akik a munkájukat jól végzik.

Mindennek ellenére, nem lenne helyes, ha a képzés teljesen eltérne a szakképzéstől. Ezért eleve olyan megkötöttsége van a szakmai gyakorlatoknak, hogy az első szakmai gyakorlatát a hallgató kizárólag a szakképzéséhez kapcsolódó területen kell, hogy töltse. Tehát az iparos egy vállalatnál, az agráros pedig valamilyen gazdaságban.

— A küldöttértekezleten komoly kifogások merültek fel a nyelvképzéssel kapcsolatban. Az ott elhangzottakat jogosnak tartja-e az egyetem vezetése?

— Sok probléma van ezen a területen, de alapjában a nyelvképzés egyetemünkön megoldott. A két nyelv oktatása, heti négy órában jelentősen megnöveli az oktatók terhelését. Arra nem tudunk vállalkozni, hogy csak főállású oktatókat alkalmazzunk, ezért külső oktatók bevonására kényszerül az egyetem. A különleges nyelveknél pedig az oktatók között még válogatásra sincs mód, hiszen az ötvenforintos egyetemi óradíj nem

(Folytatás a 4. oldalon)

Gyermeknapi örömök

Ők még könnyen veszik az akadályokat
Fotó: Korpics Mirkó

Vizsgaműt öt uv-ra, három négyesre, heveny szívdobogásra és folyosói hangokra

ELŐJÁTÉK

A tantárgy nehéz. A könyv vastag, a képletek bonyolultak, az ábrák nagyon görbék. A tanszék előtti folyosó mindig sötét öltönyökkel, sápadt arcokkal, izzadt tenyerekkel zsúfolt. Pedig a tananyag önmagában — súlyra — nem túl sok. A meglepődés, ha a második nap még csak az egytizedéig jutott az ember, annál nagyobb.

A vizsgáztató híre kedvezőtlen. Nála állítólag sok a bukás, apróságokat kérdez, kiforgatja az embert. Ennek megfelelően a bizalom iránta (és vizsgáztatásának hírére a megtanultak iránt) általában csekély. Mindez gyakran egymást erősítő bizalmatlansági spirálként rontja a közérzetet.

Ma is ő vizsgáztat. Az öltönyök pedig gyűlnek.

ELSŐ TÉTEL (AZ ÖT UV.)

Az óramutató a kezdés időpontján. A tanszéki titkárság ajtajában egymást kerülgetik a leendő vizsgázók. Benn öt, aznapra rendelt fekete index váltja egymást igen gyorsan az asztalon. A bizalmatlansági spirál a mélypontjára érkezett: öten önként lemondanak az aznapi belépőről, és uv-jegyet váltanak a következő előadásra. Közben három elszánt vállalkozó kihúzza az első tételeket.

A MÁSODIK TÉTEL (A FOLYOSÓI HANGOK)

— Mennyit tanultál rá?

— Négy napot — mondja egy sötét öltöny. — Nem ment több, még négy vizsga hátravan, abból kettő szigorlat. Bár szerintem, ezt nem is lehet igazán megtanulni.

Újabb öltöny, meg egy szürke zakó érkezik.

— Melyik tétel a sötét ló?

— Az utolsó... Azt nem szabad kihúzni. Azon az előadáson nem voltam benn, a könyvben pedig egyszerűen nem értettem.

Egy csíkos ing jön ki a tanszékről. Megkönnyebbült szemüveges sóhajjal közli: hármas. Együttérző moraj, és némi alkudozás, hogy ki menjen be. Senki sem vállalkozik szívesen.

— Pedig egy ilyen vizsga valójában csak humbug — jegyzi meg az iménti sötét öltöny. — Szerencse dolga. Tavaly egy előadásra sem mentem be, és jelest kaptam. Az idén tizenháromból legalább tizenegyet végigültem, és lehet, hogy örülnöm kell majd egy épp hogy kettesnek.

Kezében jegyzetek.

— Tudsz még ilyenkor tanulni?

— Túl vagyok én már azon, hogy ideges legyek. Mindig tudok tanulni.

De azért elteszi.

— Mikor akarsz bemenni?

— Szeretek utolsónak maradni.

HARMADIK TÉTEL (A HEVENY SZÍVDOBOGÁS)

— Tatam-tatam...

NEGYEDIK TÉTEL (A HÁROM NÉGYES)

Először a szürke zakó jön ki, nem sokra rá a sötét öltöny. Mindketten négyest kaptak.

— Csúnya tételt húztam — mondja az utóbbi. — Az utolsó előttit. Sokkal többet arról sem tudtam. Ráadásul egy kicsit belekavart az utolsóba is. Minden bajom volt.

Megértő szemüveg barátin pislog rá.

— Én könnyű tételt húztam. Ötös is lehetett volna. Mégis eltoltam.

— Hallottam — bólogat az öltöny. — Azt hittem, meg is kapod a jelest. Én sokáig meg voltam győződve, hogy ki fog rúgni. A vázlatom nevetséges volt. Aztán a nő megadta a kiindulási pontokat, és a dolgok sorra beugrottak. Rendes volt. Odaültetett maga mellé...

Kuncognak.

— Egy sör?

A másik nem is válaszol. Az ilyesmi nem kérdés. Veszi a táskáját, és indulnak.

A többi néma csend.

f. gy.

Az új főigazgató

Néhány hete új vezetője van egyetemünk gazdasági igazgatóságának. Komlósi Jenő a hasonlóképpen rekonstrukciós időket megélt (és megélő) Eötvös Lóránd Tudományegyetemről került mostani új munkahelyére, a Közgázra. Huszonöt éve szerezte meg első diplomáját és azóta a kutatás, oktatás feltételeinek megteremtésén munkálkodik. Négy évig egy kivitelező vállalatnál dolgozott, majd 14 év következett a Magyar Tudományos Akadémiánál. Eredeti végzettsége mérnök —, ma már ehhez szakközgazdász diploma is párosul.

— Fiatalon kóstoltam bele az akadémia intézethálózatainak építési munkáiba. Az itt töltött évek mély nyomot hagytak bennem. Megértettem Erdei Ferenc sokat hangoztatott gondolatának igazságát: „a mai mérnöki feladatok korszerű megoldása elképzelhetetlen megfelelő gazdasági képzettség nélkül".

— Milyen területen dolgozott az MTA-nál?

— A kutatáshoz szükséges épületek építése, azok felszerelése, berendezéssel való ellátása a hatékony munkához szükséges megfelelő körülmények biztosítása volt a fő feladatom, mint igazgatóhelyettes-főmérnöknek. És éppen az itt végzett munka vezetett rá, hogy valójában gazdasági szemlélet nélkül nem lehet építkezni. 1974-ben kerültem az ELTE-re, általános gazdasági főigazgató-helyettesnek, az ottani rekonstrukciós körülmények tovább erősítették bennem ezt a felismerést. Az akadémián — igaz csak autodidakta módon — következetesen kezdtem foglalkozni közgazdasági kérdésekkel. Az ELTE rekonstrukció speciális jellege késztetett a szakközgazdászi ismeretek megszerzésére. Szakdolgozatom a magyar felsőoktatási intézmények rekonstrukciójával, ennek oktatási, szervezési és gazdasági feltételével foglalkozott.

— A rekonstrukció felfordulásától szenvedő egyetem talált végre magának egy főigazgatót és az e területen jártas szakember is talált magának egy újabb rekonstrukciót?

— A rekonstrukció ténye kétségtelenül csábító volt, mondhatni egy kicsit ezért is jöttem. Az épületek felújítását lakottan kell elvégeznünk. Gondoljunk csak bele, hogy mennyi vesződséggel jár egy háromszobás lakás kifestése, ha közben otthon van az egész család. S mi most ezt „játsszuk el" nagyban, több mint kétezer diák és hétszáz dolgozó jelenléte mellett. Hallatlan nehéz, de éppen ezért nagyon izgalmas feladat.

— Milyen konkrét célkitűzéseket jelent az ön számára ez a sajátos helyzet?

— Három főbb célt tűztem magam elé. Az első, és számomra a legfontosabb, a szolgáltatás színvonalának emelése! Tehát: a mellékhelyiségek tisztaságától, a takarításon át, az oktatás feltételeinek a biztosításáig. A második, a gazdálkodásunk korszerűsítése, és csak a harmadik maga a rekonstrukció. Bűnnek tartanám, ha a rekonstrukcióra szánt 1 milliárd forintot csak egyszerű kifestésre, vagy például a könyvtár szimpla átköltöztetésére fordítanánk. A rekonstrukciónak az ezredforduló korszerű egyetemét kell megteremtenie, amely biztosítja az oktató-nevelő-kutató munka feltételeit.

Az egyetemen levő oktatástechnikai berendezéseket szolgálatba szeretnénk állítani. A tervek között szerepel az ügyviteli munka majdani gépesítése is, egészen a könyvtár mikrofilmes szolgáltatásáig.

— Melyek lesznek az első lépések?

— Azt szeretném, ha a hallgatóságot szeptemberben „ráncbaszedett" körülmények, rendes ház várná. Mi igyekszünk jó gazdákként a célkitűzéseknek megfelelően rangsorolni a feladatokat. Cserébe egy „vetélkedőre" hívjuk ki a hallgatóságot! A gazdasági igazgatóság vállalja, hogy emeli és tartja a különböző szolgáltatások színvonalát. A hallgatók vállalják mindennek a megóvását! A „zsüri" pedig legyen az egyetemi tanács!

Az első fordulóban az igazgatóság eleget tett első kötelezettségének: a Ráday utcai kollégium elkészült. A szerva most ott: legyen ez a kollégium egy év múlva is olyan, mint ma!

— Hogyan fogadták Önt új munkahelyén és milyen az Ön számára a jelenlegi menyasszony?

— Jól összeszokott együttest találtam itt. A csapatmunkát — amely elengedhetetlen — mi sem bizonyítja, minthogy nyolc hónapig nem volt gazdasági főigazgató és mégsem volt különösebb fennakadás. A kisebb feszültségek mondhatni elkerülhetetlenek egy ilyen kétszáz fős „üzemben". Az első napok természetszerű, vegyes érzelmei után, ma már úgy érzem, mintha régen együtt dolgoztunk volna.

— Sok sikert az elkövetkezendő feladatokhoz!

— S —

Összefoglaló a koordinációs fórum tanácskozásáról

Az egyetemi küldöttgyűlés döntése értelmében létrehozott KISZ-koordinációs fórum május 14-én tartotta első tanácskozását.

A tanácskozáson a fórum 38 állandó résztvevője (a szakok, szak- és munkabizottságok, hallgatói tevékenységcentrumok vezetői) közül 29 vett részt. A tanácskozást Szilvásy György helyettes KISZ-bizottsági titkár vezette. A csaknem háromórás megbeszélés során szót kért és kapott a fórum 14 állandó résztvevője, valamint Szarvas László, egyetemünk párttitkára és Sándor Péter, KISZ-kongresszusi küldöttünk.

Szilvásy György bevezető szavai után valamennyi jelenlevő bemutatkozott, majd Szarvas elvtárs beszélt néhány aktuális belpolitikai és egyetemi kérdésről. Ezt követően B. Kiss Tamás, a KISZ-bizottság agit-prop. titkára ismertette röviden a KISZ egyetemi helyzetének és utóbbi tevékenységének jellemzőit.

A két tájékoztató után a koordinációs fórum résztvevői terjesztették elő és vitatták meg javaslataikat.

Javaslatok a fórum összetételéről, munkastílusáról

A fórum résztvevői azt javasolták, hogy az gyakorlatilag bizottság-jelleggel működjön. Gyűléseinek keressünk állandó, kb. havonkénti időpontot. Az állandó résztvevőkön kívül mások is részt vehessenek. A fórum ülésenként egy, munkatervében előre rögzített témát tárgyaljon meg, míg második napirendi pontként az éppen aktuális témákat. A fórum fontosabb előterjesztéseit, valamint a fontosabb KISZ-bizottsági döntések előtt az anyagokat a résztvevők előre, írásban kapják meg, hogy megalapozottan állást foglalhassanak.

A fórum elnevezése tekintetében javaslat hangzott el a koordinációs testület nevére, többen azonban a KISZ szervezeti szabályzatára hivatkozva a koordinációs fórum név mellett érveltek.

Javaslat hangzott el arra, hogy vegyenek részt a fórum munkájában a kollégiumok DB-titkárai, az Építőtábori Nemzetközi kapcsolatok szakbizottság vezetője, illetve karonként 1 KISZ-es oktató is.

Javaslatok a fórum munkatervére

A résztvevők javasolták, hogy a koordinációs fórum májusban, illetve a nyáron vitassa meg az öt munkabizottság eddigi részeredményeit, ezt többen korainak tartották. Javasolták, hogy ősszel vitassa meg az öt munkabizottság első, komolyabb eredményeit, munkáját, ajánlásait; az értelmiségi feladatra való felkészítés helyzetét az egyetemen; az egyetemi autonómia helyzetét; a jogkörök állását; a közvélemény kiszélesítésének, a tömegbázis erősítésének ügyét; az ösztöndíjelosztás várható új rendszerével kapcsolatos problémákat; a Téli Népművelési Gyakorlat közgazdasági szekciója átvételének lehetőségét; a fiatal oktatók helyzetét, problémáit az egyetemen.

Javasolták, hogy a fórum és a KISZ-bizottság anyagain kívül az Egyetemi Tanács és a Rektori Tanács fontosabb témáit is előre tűzze napirendre.

Többen javasolták, hogy a pártbizottság, a KISZ-bizottság, a fórum, az állami testületek és bizottságok munkatervüket hangolják egymással össze.

A fórum tagjai megegyeztek, hogy valamennyiük munkaterv-javaslatait a közeli napokban írásba foglalva összegyűjtik, és a munkatervet a következő ülésen, a nyári egyetemi KISZ-táborban véglegesítik.

Javaslatok a nyári táborról

A nyári egyetemi KISZ-táborban, melynek várható helye Balatonlelle, és időpontja augusztus 31.—szeptember 3., valamennyi közéleti tényező és tevékenységcentrum képviselői vegyenek részt, az alapszervezeti titkároktól a szakvezetőségeken át a különböző egyéb tevékenységcentrumok aktivistáiig. Vegyen részt tehát a fórum valamennyi tagja, és a táborban tartsák meg a fórum következő tanácskozását. Tűzzék napirendre a legsürgősebb témákat, véglegesítsék további munkatervüket. A táborban a tevékenységcentrumok mutatkozzanak be egy-egy műsor, előadás, rendezvény formájában.

A nyári táborra vonatkozó konkrét javaslatokat a közeli napokban írásban a KISZ-bizottság helyiségében gyűjtsék össze.

Javaslatok a közös programfüzetről

A fórum javasolja, hogy az őszi tanévnyitóig készítsenek olyan programfüzetet, amelyben valamennyi tevékenységcentrum ismerteti a vele kapcsolatos fő tudnivalókat, összefoglalja alapkoncepcióját, és ismerteti féléves terveit.

Ezzel kapcsolatban a következő javaslatok születtek: A programfüzetet jutassák el valamennyi elsőshöz, de méginkább valamennyi hallgatóhoz; az állami vezetés kiadott ismertetőjével összehangoltan, esetleg vele együtt készítsék el; összeállításakor vegyék figyelembe a módosítandó egyetemi működési- és vizsgaszabályzatot.

A programfüzet szerkesztését, elkészítését a Klub Közlöny munkatársai vállalták. A szerkesztést Lovas Lívia és Moldvai Viktor végzi.

A fórum további ajánlásai

A programfüzettel kapcsolatban javasolták, hogy a tevékenységcentrumok átgondoltabb koncepcióval, tervezettebb műsorrenddel dolgozzanak, és ezt egymás közt is hangolják össze.

A fórum javasolja az illetékeseknek, hogy próbálják biztosítani a szakkollégium lapjainak újbóli megjelenését. A szaklapok és más lapok esetében is igyekezzenek megszerezni a Tájékoztatási Hivatal engedélyét, ha ez nem sikerül, akkor pedig az erre megengedett kereteket kitöltve, házon belül megoldani megjelentetésüket.

Addig is javasolta a szaklap és más lapok szerkesztőinek, hogy fokozottan vegyék igénybe a Közgazdász és az Egyetemi Szemle segítségét. Ezzel kapcsolatban különösen az Egyetemi Szemle szerkesztőit kéri, hogy általában adjanak lényegesen nagyobb teret a hallgatók tudományos eredményei publikálásának.

A fórum javasolja, hogy az állami és pártvezetés, valamint az illetékes tevékenységcentrumok képviselői rövid időn belül vizsgálják meg az egyetemi kiadványok helyzetét, az ezzel kapcsolatos igényeket, elképzeléseket. Javaslat született arról is, hogy igyekezzenek takarékosabban bánni az írásbeli, és gyakrabban élni a szóbeli információközlés eszközeivel.

Javaslat született még arról, hogy a pártbizottság átgondoltabban, alaposabban vizsgálja, elemezze a hallgatók helyzetét.

Végül a fórum megegyezett abban, hogy május 25-én a fórum érdeklődő tagjai vitassák meg egyetemünk KISZ-kongresszusi küldötteivel, miről és hogyan szólaljanak fel a kongresszuson. Ugyanott röviden térjenek vissza a táborral és a munkatervvel kapcsolatos technikai kérdésekre.

A koordinációs fórum valamennyi javaslatát, ajánlását eljuttatjuk az illetékes fórumokra.

KISZ-bizottság

Vizsgagond és gondos vizsgálódás Fotó: Korpics Mirko

Harmadszülött

Nem sokat lehet mondani egy fórumról (vagy testületről) alakuló ülése után. Nyilván így van ez a KISZ-koordinációs fórum esetében is. Az újdonsült gyűlés maga sem tudta még, mit kezdjen, mit kezdhet magával, utakat, módokat keresett valamire — ahogy az má. lenni szokott. De ennyit a banalitásokból.

Volt itt jó is, rossz is.

Jó volt, hogy voltak néhányan, akik látták, hogy ezen az összejövetelen a hallgatóság azon részei képviseltetik magukat, azok vannak jelen, akik a magánélet gyönyörein túl, közéleti tevékenységet is folytatnak. Észre kellett (volna) venni, hogy végre együtt ültek, és törődtek egymással egy többé-kevésbé (még) informális testületben klubosok, szakkoleszosok, KISZ-funkciókban levők stb., akik a KISZ és egymás szidalmazása helyett megérezték, hogy fel kell használni a KISZ nyújtotta lehetőségeket amennyire lehet, és amennyiben van mire. Egy éve ez még mese volt.

Jó volt azt látni, hogy bár az egyetemi hallgatóság tömegeinek magától sem ereje, sem akarata nincsen nyilvánvaló érdekei formális védelmére (betartani azért tudunk), mégis — ennek ellenére — van egy testületi kezdeményezés, amely kifejezhet valamit egyes kérdésekben a „nép nevében", amivel számolni lehet, azaz-hogy számolni kell. Egy éve ez még mese sem volt.

Ellenben egynéhány kellemetlen dologról sürgősen le kellene szokni már.

A legtöbb hozzászólás például abból állt, hogy valaki elmondta saját külön véleményét az előtte szólók hasonlóan magánvéleményeiről. Értelmiségi körökben, hercegkedő társasági beszélgetések stílusa ez, amely az ismertetett helyen kézenfekvő, és természetes. Majd, ha nem útkeresés lesz, hanem konkrét ügyek, és lesz a résztvevőnek komoly álláspontja, szóval akkor talán „tárgyalni" is fogunk, nemcsak csevegni.

Botrány viszont, hogy még mindig megtalálható az az úttörőparlamenteken honos panaszkodás és felháborodás, amikor valakik az elnökség felé fordulva, annak megértő bólogatása közben ecsetelik és panaszolják, hogy mi rossz, és mi megdöbbentő.

Megjegyzendő még, hogy meglehetősen furcsának tűnik az az elhangzott igény, hogy a koordinációs gyűlés legyen bázisa a KISZ-bizottságnak, érezze kötelességének megvédeni és érvényesíteni a széles hallgatói rétegek felé véleményeit, megállapodásait az egyetem vezetésével. Ez úgynevezett „döntés-előkészítő", akaratát kérésekben és javaslatokban kifejező „fórum"-nak elkeresztelt gyűlés, amely ilyen laza és különböző dolgokkal foglalkozó csoportosulások szerve (?), csak képviseleti jellegű lehet.

Lehet itt egyeztetni, javasolni, közös nevezőre jutni, de hogy akárcsak szűkebb rétegeknek, akárcsak egynéhány kérdésekben irányító szerve legyen ez a fórum, ez nagyon nem aktuális. De azt hiszem, ez nyilvánvaló is.

Volt BEFŐT, vannak munkabizottságok, s most lőn egy megfelelő létszámú, egyéb jó tulajdonságokkal bíró diákképviseleti szerv. Az ebben a folyamatban született testületek közt ez lehet a csúcs. Ám, legyen.

K. S.

Jó közgazdász, jó tanár, jó pg-s, jó értelmiségi helyett csak közgazdász, tanár, pg-s és értelmiségi

A színen politikai gazdaságtan óra zajlik az I. István szakközépiskolában. Egy harmadikos lányosztály — kontra egy nagy hévvel magyarázó tanerő. Ilyen helyzetben hajlamos volnék a diákok óraűző mesterkedéseit pártolni, merthogy künn tűz a nap, és az aranypénzrendszer megszűnésénél vannak még izgalmasabb dolgok —, csakhogy az osztály élén álló tanár még maga is diák: a közgázon sokaknak ismerős végzős, Horn Gábor.

— Mi változott a diákok számára attól, hogy te lettél az osztályfőnökük és pg-re is tanítod őket?

— Először ők okoztak nekem meglepetést azzal, milyen konzervatívak, milyen nehezen mozdulnak egymás felé, mennyire unatkoznak az iskolában. Egy-egy jegy számukra élet-halál kérdése, nem tudnak igazán logikusan gondolkodni és nem is várnak többet a tanártól, mint hogy a tankönyvet elmagyarázza. Nehezen indultak a próbálkozásaim, eleinte nem voltak „vevők" a kísérleteimre. Próbálkoztam páros feleltetéssel is, kiderült, nem nagyon tudják értékelni egymást. Azóta csoportos feladatot is adok, kiselőadások is gyakran vannak, de a legfontosabb, hogy nagyon sokat beszélgetünk. A pg-nél nagyon nehéz a dolgom, mert rossz a könyv, de nem tanítható mást, mert akkor se ezt, se azt nem tanulják meg. Az osztályfőnöki órán Örkényt, Ancsel Évát olvasunk közösen, eleinte nagyon szokatlan volt nekik, de most már belejövünk. Ez az iskola, ha csak látszólagosan is, de ad valamilyen tisztességet és követelményeket állít, és bár ez nem sok, de még ez is eléggé egyedülálló a budapesti iskolák között Amióta én vagyok az osztályfőnökük, megtanultak ezek a tekintélyelvű értékek, több a játék, a gondolkodás. Ám ennek hatása az, hogy háttérbe szorultak az osztályban a klasszikus értelemben vett rendes diákok és az eddig el nem fogadottak is hangot kaptak, és ez jelentős belső feszültség forrása. Nem is ért váratlanul, hogy mindezzel nem arattam valami nagy sikert a tanártársaim körében.

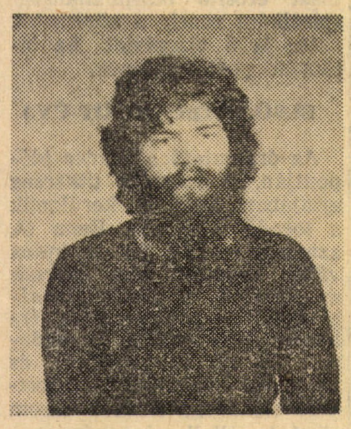

— Milyen tapasztalatok, hatások formáltak ilyen tanárrá? Voltak-e számodra fontos tanáregyéniségek az egyetemen?

— Meghatározó volt az életemben a Farkas Péterrel való találkozás és nagy hatással volt rám Hild Márta és Harmath Zsigmond. Sohasem voltam matek zseni, de elsőben Racsmány Anna fantasztikusan jól tanított. Láng Jánossal voltak szakmai nézeteltéréseink, de őt is igen jó tanárnak tartom. Jól éreztem magam az egyetemen. Kicsit link volt, könnyű volt eleget tenni a követelményeknek, de számomra nem is ez volt a fontos, hanem az az életmód, amire az öt év alatt lehetőségem volt. Nem vagyok ügyesen politizáló alkat. Sokáig hőzöngtem, hogy elmondhassam a véleményemet, rágódtam dolgokon, felálltam mindenhol és dumáltam, hírhedt ember lettem, ártottam is magamnak és az „ügynek" is jócskán. Aztán rájöttem, hogy az egyetem anarchikus viszonyai között nagyon jó dolgokat lehet csendben csinálni és ezután a koncepció hiányát, a rendetlenség előnyeit igyekeztem kihasználni. Így hoztunk létre tőketáborokat, ami akárhogy is nézzük, mostanra hivatalos programmá vált. Fél évet kivéve KISZ-titkár voltam a csoportban. Törődtünk magunkkal; filozófiai tábort szerveztünk, szociális gondozottakhoz jártunk, szociometriai felmérést csináltunk. Ma már ugyanolyan csoport vagyunk, mint a többi, jóformán nem is találkozunk. Valami közöm van ahhoz is, hogy a szakvezetőségekkel a KISZ szakma- és érdekvédelem-centrikusabb lett. Részem volt talán abban is, hogy a KISZ most jobban a helyén van az egyetemen, szentesít dolgokat, másokba viszont nem ártja magát. Sajnos ez a szervezet szerintem manapság csak enyyire képes. A társadalomelméleti kollégium megalakulása jó esélyt ad arra, hogy két értékes szakkollégium versenyre kel egymással, ezt nagyon nemes célnak tartom. Az egyetemi éveim alatt talán sikerült egy-két embert rávennem arra, hogy hasonló „marxológus" legyen mint én — bár most már látom, hogy nem ez az egyedüli út, de egynek azért talán jó... Legnagyobb megdöbbenésemre a KISZ is elismerte a tevékenységemet, de a kitüntetést elsősorban az SG munkáért kaptam. Tíz stúdium-táborban tanítottam: tudás volt a kezemben, nem adminisztratív hatalom. Ez lenne az ideális az iskolákban is. Szakmailag sokat fejlődtem ezalatt, a kiscsoportokban a jól felkészült középiskolásokkal nagyon szépen lehetett haladni. Ezt a munkát akarom folytatni az iskolában is, csakhogy itt nagyobb az érdektelenség, persze, hogy nehezebben megy...

Azért, ha jól belegondolok, sokak számára az a legmaradandóbb rólam, hogy indultam egy KEN rektorválasztáson. Így visszagondolva csináltam egy-két dolgot, hogy meddig élnek, nem tudom, illúzióim mindenesetre nincsenek. Az a tragikus az egészben, hogy az ember a tévedéseit hajlamos elfelejteni. Le kell szögezni magamnak is, hogy ne felejtsek el semmit, ami nagyon rossz volt az egyetemen. És ezeket most kell rögzíteni, amíg még pontosan látom őket, mert amikor majd heti 30 órát tanítok, ahhoz képest valóban idilli lesz visszagondolni az egyetemre. Most még tudom, hogy talán lehetett volna belőlem jó közgazdász, jó pg-s, jó tanár, jó értelmiségi, de az egyetemi verkliben csak közgazdász, tanár, pg-s és értelmiségi lettem. Én évi 50-80 diákkal tudok csak tudományegyetemet elképzelni, társadalomtudományit pedig különösen. Itt azt láttam, hogy az egyetem négy-öt évig unatkozni hagyja a diákjait és ez már nevetséges is, nemcsak tragikus. Felőle lehetnek szürke beolvadók, undorító világfiak, meg gondolkodó emberek is. Öt-hat évig legalább; hogy utána mi lesz, azt meg úgy sem tudja senki.

— Te mire számíthatsz a következő húsz-harminc évben?

— Ez egy sajátos szakma, ahol a pályafutás túlontúl belátható. Mert az igaz, hogy az osztály ajtaját becsukom magam mögött és a gyerekekkel azt csinálok, amit akarok. Csakhogy mindennek, amit tehetnék, saját magam vagyok a gátja azzal, hogy nem vagyok elég felkészült. Mindenki tudja, hogy a tanár A-sokat nem az egyetem legjobb pg-tanárai oktatják, és ez így van, amióta a világ világ, és így is marad, az általunk csapott botrányok sem értek ez ügyben semmit. Ez az egyetem egésze szempontjából lehet, hogy másodlagos, de az egész ottani helyzetre nagyon jellemző. Én a heti harmincórás tanítással az évek során a mostani szintemből csak veszíteni fogok. Már most gondolkodnom kell néha, hogy mit találjak ki, hogy legalább én ne unjam. Ezt nem lehet évről évre jól csinálni, nem véletlen, hogy az USA-ban például a középiskolai tanárokat is öt évenként egy évre felmentik a tanítás alól; írjanak könyvet, pihenjenek, utazzanak. Nálunk az anyagi gondok is gyorsítják a folyamatot, aminek során mi is szürkék, fásultak, egyformák leszünk, a jobbak meg elmennek, mert így nem hajlandók csinálni. Én most másfél órát készülök egy órára, a csoportos feladatokban négy-öt óra munkám van. Fogalmam sincs, mi lesz majd szeptembertől, heti harminc óra mellett.

— Segítenek-e gondjaidban családod pg-tanár tagjai?

— Nálunk szinte mindenki pg.-tanár, az anyám, az apám, a bátyám, a felesége, az lettem én is; ezt tanulja az öcsém és a húgom is. A mi családunk kicsit furcsa, nem vagyunk összetartóak a szó hagyományos értelmében, nem lógunk egymás nyakán, és én tizenhét éves korom óta amúgy sem lakom otthon. Azt azonban tudom, hogy mindig számíthatok rájuk, és amikor nagy ritkán találkozunk, szakmai kérdésekről is öldöklő vitáink vannak. Összességében véve nem rettent a perspektíva, és ha néha teljesen el is keseredem, tudom, hogy bár megváltani az iskolát nem lehet, de meg kell kísérelni. Van egy elképzelésem a neveléscentrikus iskoláról, ahol a diákok és a tanárok együtt teremtik meg a feltételeket a tanuláshoz, együtt határozzák meg a képzés programját is. Ebben az iskolában egy új tantárgyat is tanítanék, amely a politikai gazdaságtant és a történelmet olyan szerves egységben tartalmazná, mint ahogy ez a valóságban van. Kellene rá egy csomó pénz és hét-nyolc évi kemény munka. Az elképzeléseimet leírtam magamnak, címet is adtam az egésznek: Egy idealista ideális iskolája...

Molnár Gabriella

Egy vizsga múlva itt vagyok!

Fotók: Kerpics Mirko

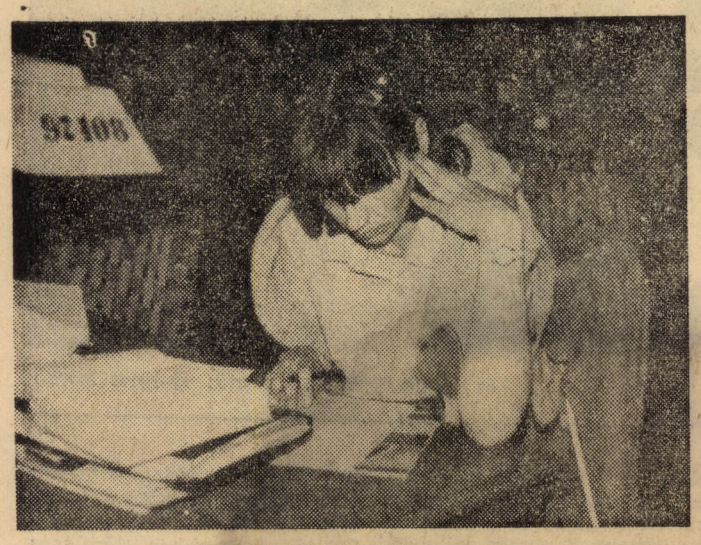

Csak először elolvasom...

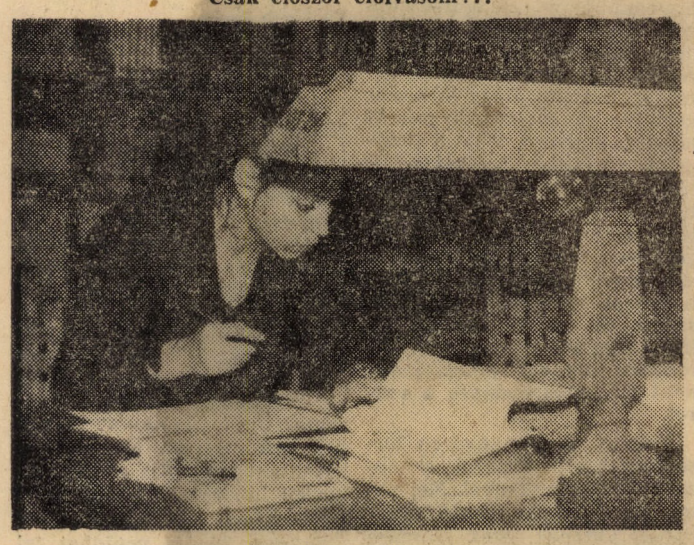

...aztán kijegyzetelem...

...írásban válaszolok...
...és még megyek a jobb jegyért...

Jó légkörű, nyugodt vizsga:

Vállalati külker. gazdaságtan

Négy vizsgázó jelentkezett a mai napra a vállalati külkereskedelem gazdaságtana című tárgy vizsgájára. Harmadévesek és esti tagozatosok.

Végső Béla, docens (három éve került a külkereskedelmi tanszékre), felajánlja a vizsgázóknak, hogy

választhatnak témát

amihez, úgy érzik, hogy jól értenek. Csak egy hallgató él a ritkán kínálkozó, és csábító lehetőséggel. Az első felelő, *Pásztor Gyula*, inkább a hagyományos módihoz ragaszkodik, húz a tételek közül. Csöppnyi gondolkodás után máris jelentkezik, hogy elkezdené mondani a tételét. Vázlatot nem ír, fejből felel, ahogy eszébe jutnak a dolgok. A külkereskedelmi szabályozó eszközökről, a külkereskedelem feltételrendszeréről beszél. Nem könnyű téma, de — talán a skiccelés hiánya is teszi — kissé szétesően, alkalmanként pontatlanul adja elő mondandóját. Saját vállalata példáját nehezen hozhatná fel, noha korábban a Komplex külkereskedelmi vállalatnál dolgozott, jelenleg — mivel gyereke született, a jobb fizetés kedvéért — a 23. számú Volánnál exportcsomagolással foglalkozik. *Produkciója egyértelmű kettest eredményez.*

Szilágyi Mária az Elektroimpexnél dolgozik. Önként vállalt témája a nyereségérdekeltség. Vagy

öt oldalt ír tele,

úgy látszik, ennyi mondanivalója van. Flottul megy a tétel, viszonylag jól „felmondja a leckét". A vizsgáztató mindvégig arra törekszik — minden diáknál természetesen —, hogy beszélgetés alakuljon ki, s ne egyszerűen csak a, b, c, d, pontok felsorolásából álljon a vizsga. Persze a tárgy sem olyan, hogy így lehessen elintézni. *Szilágyi Mária* jó alany a társalgásra is. Példákat hoz saját vállalatától, néha nem is akaródzik neki az elvonatkoztatás, de még kérdez is, s az itt szerzett új információkat sebtiben le is jegyzi, kiegészítve vele terjedelmes vázlatát. Kiegyensúlyozott teljesítménye *négyes osztályzattal jár.*

Csáky Mária történetesen ugyanazt a tételt húzta, amire kolléganője önként vállalkozott. Természetesen nem hallotta a feleletét, így

érdekes összehasonlításra

is mód nyílik. Feltűnik, hogy *kevésbé határozott, mint Szilágyi Mária*, de azért jó dolgokat mond a vállalati nyereség képzéséről és elosztásáról. A csaknem háromnegyed órás felelet után — egyébként mindenki ennyi ideig vizsgázott, illetve beszélgetett a vizsgáztatóval — *hármas és négyes között áll Csáky Mária.* A négyesért vállalati típusokat kérdez tőle az oktató, amikkel már meggyűlik a baja, s — lévén ez alapkérdés — *a hármas is kezd veszélybe kerülni. A vizsga vége kettes lesz*, mert még egy alapvető témában is elpuskázza a lehetőséget.

Utolsóként *Wéberné Ulrich Magdolna* ad számot tudásáról. Néha fura dolgokat produkál az élet! Ez az a szituáció,

amikor a hóhért akasztják.

Wéberné ugyanis a *Külkereskedelmi Főiskola külkereskedelmi tanszékén oktat.* Szűkebb területe, témája a KGST. Itt viszont a jövedelemszabályozási rendszerről beszél. Látásmódja, nyilvánvalóan más, mint azé, aki a gyakorlatban tevékenykedik. *Átfogóbb, elméletibb jellegű a megközelítése, a szemléletmódja.* Úgy látszik neki sem könnyebb a másik oldalon ülni, néha mintha kiszáradna a szája. De azért szépen, magabiztosan felel, van önálló véleménye, noha egy-két bizonytalankodás is becsúszik. A „kollegina" *végül is nagyon megköszöni a négyest, a jelek szerint elégedett az eredménnyel.*

Kellemes, nyugodt, jó légkörű vizsgát ülhettem végig *Végső Bélánál. aki így értékelte ezt a vizsganapot:*

— Akik ma vizsgáztak, azok meglehetősen aktív csoportból valók, s meglepett tulajdonképpen, hogy két kettes is született. Ami viszont érdekes: annak ellenére, hogy estisek, *a gyakorlattal még valahogy hadilábon állnak.* Persze, van idejük még megfelelő, s kellő mennyiségű tapasztalatot szerezni.

B. L.

Egyetemi tanácsi határozat

A számítástechnikai eszközök fejlesztésének fő irányelvei

Korábbi lapszámunkban hírt adtunk arról, hogy az egyetemi tanács a számítástechnika oktatásban történő alkalmazásával kapcsolatban elfogadta a bizottság által beterjesztett második alternatívát azzal, hogy a tartalmi és tárgyi feltételek alakulásától függően, biztosítani kell az egyes alternatívára való áttérést is.

Az elfogadott alternatíva megvalósítása érdekében rövid időn belül gondoskodni kell 3 db TPA 1140 nagyságrendű számítógép beszerzéséről. E gépek beállításánál és felszerelésénél gondoskodni kell arról, hogy a hallgatók a számítástechnikai oktatás és a szakmai munkájuk során közvetlen kapcsolatba kerüljenek a géppel. Minden lehetőséget meg kell ragadni, hogy a Matematikai és Számítástudományi Intézet (MSZI) és a tanszékek az oktatás és a tudományos munka érdekében minél hamarabb hozzájussanak ABC 80, illetve ennek megfelelő típusú gépekhez. Gondoskodni kell arról, hogy a tanár B-szak 1981/82. tanév indulásától kezdve, a gépeket megismerje, és használni tudja.

A gépek beszerzésére, elhelyezésére a matematikai és számítástechnikai oktatás esetleges tartalmi változásainak felülvizsgálatára az MSZI készít ütemtervet. Ugyancsak az intézet feladata, hogy a kettes alternatíva végrehajtásának összes költségére vonatkozóan — beleértve a személyi és működtetési költségeket — a gazdasági igazgatósággal együtt készítsen költségvetést. Az ütemterv és a költségvetés elkészítésének határideje 1981. június 15-e, melyet rektori tanács elé, június 30-ig kell előterjeszteni.

A határozat intézkedik az egyetemi könyvtár számítógépes felkészítésének megindításával is. Ennek technikai és személyi feltételeiről gondoskodni kell. A könyvtár készítsen ütemtervet, amely tartalmazza azokat a feladatokat és lépéseket, amelyek a számítástechnika alkalmazásának bevezetésével járnak együtt. Ugyancsak a könyvtár feladata, hogy az ütemtervben megjelölt feladatok összes költségére vonatkozóan — beleértve a személyi és működtetési költségeket — a gazdasági igazgatósággal együtt költségvetést készítsen. Az ütemterv és költségvetés elkészítésének határideje 1981. június 15., melyet a rektori tanács elé június 30-ig kell előterjeszteni.

Mindezen feladatok végrehajtásáról az MSZI-nek segítséget kell nyújtani a következőkben:

— Meg kell kezdeni az egyetem oktatási, gazdasági és ügyviteli munkája számítógépes feldolgozásainak előkészítését. Ezt a feladatot a gazdasági igazgatóság a rektori hivatallal közösen végezze, az MSZI tanácsadói közreműködésével. A feladat elvégzésére 1981. június 15-ig feladatmeghatározó ütemtervet kell készíteni, melyet a rektori tanács elé június 30-ig kell beterjeszteni.

— A képzéskorszerűsítési munka keretében biztosítani kell a számítástechnikai módszerek széles körű alkalmazását az oktatásban és a tananyagban. A dékánok gondoskodjanak e munka ösztönzéséről, és figyelemmel kíséréséről. A kari tanácsok az 1981/82. tanév II. félévétől kezdve rendszeresen tűzzék napirendre a számítástechnika szaktárgyakban történő alkalmazását, elsősorban a szakvezető tanszékek ilyen irányú munkájának fejlesztése útján.

— A Számítástechnikai Bizottságot Számítás- és Oktatástechnikai Bizottsággá kell kibővíteni. A bizottság nyújtson támogatást az oktatási anyagok számítástechnikai szempontból való konzinsztenssé tételére, rendszeresen tájékozódjon az elfogadott koncepció megvalósításáról, és 1981 végéig tájékoztassa az egyetemi tanácsot a munkák állásáról. Szükség esetén adjon tájékoztatást a rektori tanács és más egyetemi vezető szervek számára is. A bizottság gondoskodjon arról, hogy 1981/82. tanév első félévében — a számítástechnikai koncepcióhoz hasonlóan — elkészüljön az egyetem oktatástechnikai koncepciója.

A többi egyetem és az OOK tapasztalatainak figyelembe vételével készült anyagot 1982. I. felében a rektori tanács elé kell terjeszteni.

Budapest, 1981. május 5.

Mindenért meg kell fizetnünk

Pénzköltést vállalok!

Hír:

A költségvetési csoporthoz leküldött tudósítónk hivatalos értesülései szerint az év első négy hónapjában az egyetem hallgatói több mint 13 ezer forintnyi ösztöndíjat hagytak elévülni a pénztárban. Ez az összeg nem tartalmazza a fel nem vett 180 forintokat.

Hírmagyarázat:

Az ösztöndíjak egy hónapig várnak a pénztárban, hogy további sikerekre ösztönözhessék gazdáikat. Ennek leteltével a fel nem vett pénz egy maradványkeretet gyarapít. Ebből az egyetem vezetőjének rendelkezése alapján jutalmakat, diplomagépelési segélyeket, versenydíjakat fizetnek ki. Ez nem teljesen rossz, de vannak még ötleteim. Mert végül is nem szégyen az, sőt inkább örvendetes, hogy a diákok között is vannak gazdag emberek, olyannyira, hogy azt a néhány száz forintnyi ösztöndíjat képtelenek a pénztárcájukba tuszkolni. Fölösleges ösztöndíjaikat nem helyes beolvasztani a nagy közös kasszába, meg kéne tartani a személyes, mondhatni intim jellegét. Sőt, ezeknek a hallgatóknak lehetőséget kellene adni, hogy a számukra fölösleges, de őket mégis megillető pénzzel különböző vállalkozásokba fogjanak.

Nyugaton divat az alapítvány, vezessük be mi is! Jótékony célul annyi minden kínálkozik: biztosíthatnának például szanatóriumi jegyeket a menzától károsultaknak, csináltathatnának maguknak egyentrikókat: no more money! felirattal. Dotálhatnák a szegény büfét is! Létrehozhatnának alapítványt a hátrányos helyzetű fiatal oktatók megsegítésére: „X. Y. tanársegéd doktori bűncselekményét finanszírozta az ált. kari ösztöndíjmaradvány", „A. B. lakásának alapkövét a megmaradt 180 forintokból adományozta az I. évfolyam".

De a diáktársaknak is tudnának használni! Átvállalhatnák például a tagdíjak befizetését azoktól, akik nehéz anyagi helyzetük miatt nem tudnak visszalépni szeretett KISZ-szervezetükbe, vagy finanszírozhatnának néhány elhúzódó pályafutást a matematika, a pg., vagy a számvitel tanszéken. És az épület is hálás lenne, ha gondolnának rá: kis táblát akasztanának ki: „A lift e heti nagyjavításait A. B. és C. harmadéves hallgatók tavaly fel nem vett ösztöndíjainak kamataiból fizetjük", „A 306-os termet elköltheteltlen aktívumából tataroztatta a pénzügy szak", dátum, aláírás.

Esetleg még arra is jutna néhány forint, hogy a pénztár nyitvatartását az ösztöndíjosztó napokon meghosszabbítsák, hogy akinek mégis kell a pénze, az biztosan hozzáférjen.

m.

A közlekedési tanszék munkájáról

Az ipari kar tanácsa Csáki Csaba dékán elnökletével május 21-én ülést tartott. Első napirendi pontként a közlekedési tanszék munkáját tárgyalták meg a 22 oldalas írásbeli beszámoló alapján. Ez tartalmazza többek között, hogy a szakon nappali tagozaton évfolyamonként kb. 40, esti tagozaton 10-25, levelező tagozaton 8-15 hallgató tanul. A tanszék jelenleg négy kötelező szaktárgyat, két alternatív tárgyat, három alternatív blokkot és tizenegy témakörben huszonhét szakszemináriumot oktat. A tanszéken jelenleg öt főállású oktató dolgozik, munkájukat öt félállású szakember segíti.

Az írásbeli beszámoló részletesen és kritikusan foglalkozik a tanszék oktatási tevékenységével, nevelő munkájával, tudományos kutatási és szakmai tevékenységével, a tanszék munkafeltételeivel.

Mindezek ismeretében hangzottak el a kari tanács ülésén a kérdések és a hozzászólások. Tímár János kérdésében a tantárgyi szétaprózottság és a mammut-tantárgy dilemmáját érintette és

megfontolásra ajánlotta néhány résztémának a postgraduális képzésbe való áttelepítését.

Szabados Anna a beszámoló önkritikus szemléletét dicsérte. Ismerve a tanszék eddigi történetét, egyetértett létszámnövelési igényükkel, főképp a 122 szakszemináriumi hallgató miatt. A szak KISZ-titkára a hallgatók körében lezajlott értékelést ismertette. Kiemelte, hogy a beszámolóban tükröződni látja a hallgatók felvetéseit. Elmondta, hogy

sokat várnak a közeljövőben végre megszületett jegyzettől, és kérte, hogy a korábbiakhoz hasonlóan ismét oktassanak esettanulmányokat.

A szakon a szakszemináriumvezetők általában magas beosztású vállalati szakemberek, s ebből sok előny mellett az is adódik, hogy elfoglaltságuk miatt gyakran elmarad az óra. **A jövőben — javasolta a KISZ-titkár — csak a tanulmányi program összeállítása tartozzék a vállalatvezetőkre, de a szakszemináriumokat olyanok tartsák, akik részt is tudnak venni a munkában.** Koncz Katalin többek között

a tanszék fiatal oktatóinak terheléséről beszélt, és javasolta, hogy tudományos fokozat megszerzését alkotószabadsággal is tegyék számukra lehetővé. Máriás Antal alapvető fontosságú feladatként javasolta az MKKE-n folyó közlekedés szaki képzés helyének rögzítését a BME közlekedésmérnöki karához és a győri távközlési műszaki főiskolához való kapcsolatában.

Az ezt követő hozzászólások után Csáki Csaba foglalta össze a vitát és ajánlásokat tett a tanszéknek: szükséges napirendre tűzni a tárgyak integrálásának kérdését, miközben aktívan foglalkozni kell a szállítás témakörének oktatásával, és a számítástechnikának a képzésbe való bevezetésével. Tudatosabban foglalkozzon a tanszék a szak hallgatóival, s ez alapján vizsgálja meg a nyelvoktatás helyzetét és erről tájékoztassa a kari tanácsot.

Törekedjen a tanszék tudományos profiljának kialakítására, oktatói publikáljanak sokkal többet, és növekedjék a tanszék tudományos, szakmai kisugárzása is.

Céljaik érdekében tudatosabban fogják össze a félállású külső oktatókat.

A kari tanács ezekkel az ajánlásokkal kiegészítve elfogadta a tanszék beszámolóját, és támogatja a tanszék egy fővel való bővítését.

A kari tanács ezután a legújabb doktori jelentkezésekről és a legutóbbi doktori pályázatok eredményéről tájékozódott, majd Csáki Csaba adott tájékoztatást a rektori tanács és az egyetemi tanács legutóbbi üléseiről.

m. g.

Vizsga-ciklus

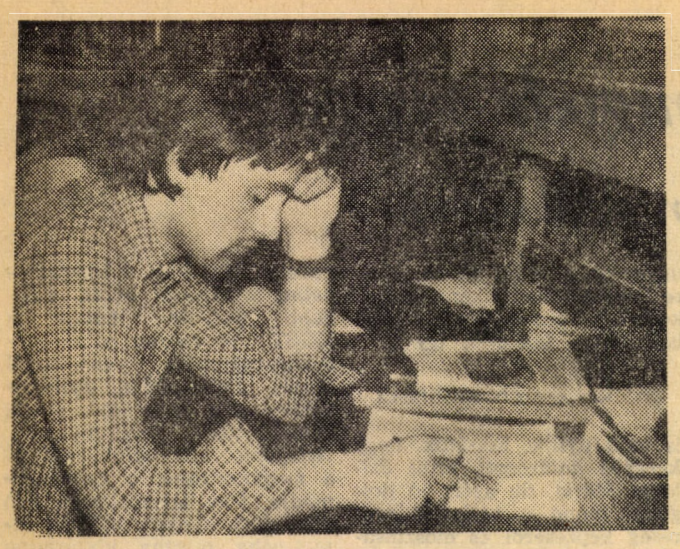

Tanulunk...

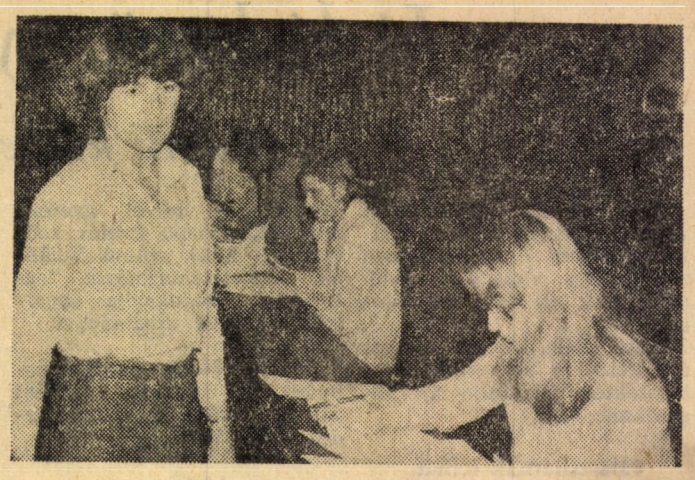

beszámolunk...

és újrakezdjük... Fotó: Korpics Mirkó

A diák kérdez, a rektorhelyettes válaszol

(Folytatás az 1. oldalról)

vetekedhet a magánórák díjával. A Nyelvi Intézet is tisztában van a problémákkal, de egyelőre nincs rá mód, hogy megnyugtatóan megoldjuk a helyzetet. Így ezek továbbra is sebezhető pontjai maradnak oktatásunknak.

A tanári munka véleményezéséről

— A hallgatóság körében az a látszat, hogy a véleményezésnek nincsen foganatja. Meglehet, hogy az utóbbi időben ez a körülmény is hozzájárult, hogy egyre ritkábban készült tanárokról véleményezés.

— Valóban az a látszat, mintha a diák véleményezése után nem történne semmi. Ez abból adódik, hogy egy csomó tárgynál, bármennyire is szükségét érezzük, nem tudunk minőségi cserét végrehajtani, elsősorban anyagi okok miatt. Mert hiába rendezték a pedagógusok fizetését a közeli években, jelenleg még mindig olyan nagy a különbség a gyakorló közgazdász és a pedagógus fizetése között, hogy ebből kifolyólag ez a probléma így megoldhatatlan.

Mindennek ellenére el kell mondani, hogy a hallgatók véleményezése nagyfokú türelmetlenségről is tanúskodik. Úgy gondolják, hogy a felvetésekre a megoldás csak az oktató elbocsátása lehet. Az egyetem állami vezetésének személyzeti munkája ennél sokrétűbb kell, hogy legyen. Gyakran személyes jellegű problémát is figyelembe kell venni. Például a tanár tartós családi gondjai esetében volt rá példa, hogy két hónapra felmentették a szeminárium vezetése alól. A kifogásolt tanárt óralátogatások során vezetői figyelmeztetik fogyatékosságaira. Mindezek nem hoznak azonnali látványos változást. Gyakran csak a következő generáció esetleges jelzései alapján tapasztalható, hogy a korábbi probléma megszűnt, megoldódott. Éppen ezért is hangsúlyozom, hogy nem lehet a hallgatók véleményezését feleslegesnek ítélni.

Általános tapasztalatként el kell viszont mondani, hogy a hallgatók által készített jellemzések nem a teljes hallgatói közeg véleménye alapján készülnek. Még korábban is, amikor a KISZ-alapszervezetek ilyen szempontból is jól funkcionáltak, csupán egy-két funkcionárius készítette el a véleményezéseket, és ezek gyakran nem kellően megalapozottak, szubjektívek voltak. Természetes, hogy ezekkel gyakran a kollégák sem értettek egyet, nem tartották valósnak, így az egész véleményezést megkérdőjelezték.

A küldöttértekezleten éppen a nyelvoktatással kapcsolatban merült fel az oktatói véleményezés. Az elkövetkezendő időben mindent meg kell tenni, különösen az új nyelvoktatási rend bevezetésével, hogy az egyetem eleget tudjon tenni a követelményeknek, de az már most is biztos, hogy az előbb vázolt körülmények miatt ez egy sor problémával fog járni.

— A KISZ-küldöttértekezleten viszonylag kevés szó esett a tanulmányi fegyelemről. Egyoldalúan sok kifogás hangzik el gyakran az előadások színvonaláról, azonban a hallgatók körében meglévő fegyelmi problémákat vajmi kevesen feszegetik.

— Ez így van, noha a fegyelmi állapotok megkérdőjelezhetők. Vizsgák előtt két héttel a hallgatók már nemigen látogatják az órákat, készülnek a beszámolókra, a vizsgákra és ezzel teljesen dezorganizálják az utolsó hetek munkáját. A következő félév feladata, hogy oktatási oldalról megerősítsük

a jegymegajánlásokat.

Elsősorban szemináriumos tárgyaknál a kiemelkedő hallgatók esetében éljenek az oktatók ezzel a lehetőséggel, ahol erre alapot ad a féléves munka. Viszont helytelen ott alkalmazni a megajánlást, ahol a jegy mögött nincs ellenőrzött munka. Bár itt is van előrelépés, azonban a jelenlegi nagy csoportlétszám az aktív szereplés biztosítására nem nyújt olyan mértékben lehetőséget, hogy a hallgatói közreműködésre nagyobb mértékben támaszkodni lehessen.

A fegyelmi kérdéseknél szólnék

a vizsgára jelentkezésről.

Erre a szabályzat szerint módja van a diákságnak, de hogy ez a rendszer jól működjön, nem szabad visszaélnie a hallgatóságnak a lehetőséggel, mert az esetleges tömeges átjelentkezések újbóli merevedést idézhetnek elő e téren az oktatók részéről.

— Mint már említette Szuhay elvtárs, a diákság körében sok probléma adódik, hogy nem ismerik saját jogaikat. Mit terveznek e tájékozatlanság megszüntetése érdekében?

— A következőkben is mint eddig is az elsős hallgatók kezéhez juttatjuk a tanulmányi és vizsgaszabályzatot. A blokktájékoztatókat a tanszékek hozzák nyilvánosságra, ahol a jövőben a tárgy vezető oktatójának a nevét is ismertetni fogják a diákság igénye szerint.

Az elmúlt tanévben többször adódott probléma a munkavállalás engedélyezése körül. Munkavállalási engedélyt csak hármas tanulmányi átlag felett adhat az egyetem. Gyengébb eredmény, esetleg bukdácsoló hallgató, netán jó szociális körülmények mellett munkavállalás lehetőségének biztosítása nem lenne helyes. Ha a szociális helyzetük indokolja, javasoljuk, hogy tanulmányaikat esti, vagy levelező tagozaton folytassák.

A szakváltoztatásra

korábban is lehetőség volt, természetesen az érintett szakvezető tanszék javaslata alapján a dékán, illetve dékánok engedélyével. Vannak bizonyos szakok, amelyek iránt hihetetlenül nagy az érdeklődés, mint például a külgazdasági szak. Itt gyenge tanulmányi átlageredménnyel a szakváltoztatás nem helyeselhető. Viszont a megalapozott pályakorrekcióra — az arra érdemes hallgatóknak — az egyetem szabályzata lehetőséget nyújt. De nincs mód szakváltoztatásra olyan esetben, amikor valakit gyenge tanulmányi eredménye miatt nem a kért szakra vették fel, azonban a következő tanévben ezt mégis pályamódosítással szeretné biztosítani magának. Természetesen a szakválasztás arányainak kialakításánál a népgazdaság érdekeire is tekintettel kell lenni.

A termelési gyakorlatról

a korábbi évek egyetemi tanácsi határozata úgy döntött, hogy a két gyakorlat közül az első nyári termelési gyakorlatnak a szakképzésnek megfelelő szakon kell lennie, függetlenül attól, hogy milyen szakszemináriumra jár az illető. Mert megengedhetetlen, hogy egy ipar, vagy egy agrár szakos hallgató úgy kapjon szakdiplomát, hogy a szakképzéssel kapcsolatos vállalattal vagy intézménnyel semmiféle kapcsolata ne legyen. Ebből következően a szakmai gyakorlatot a szaktanszéknek kell megszervezni, jó időkihasználással, és erről dolgozatban kell a hallgatónak beszámolni.

A második szakmai gyakorlatnak elsősorban a diplomamunkához kell kapcsolódnia. Amennyiben a diplomamunka nem kapcsolódik a szakképzéshez, úgy a gyakorlat is eltérhet attól. Az oktatóknál és a hallgatóknál van olyan vélemény, miszerint mindkét termelési gyakorlatnak a diplomamunka célját kell szolgálnia.

Az őszi mezőgazdasági munkával

a diákságnak a népgazdaság szükségleteit kell kielégíteni. Közérdekű kötelezettségünk, hogy a mezőgazdaságot munkaerővel lássuk el a betakarítás idejére. E munka kötelező! Egyetemünkön hallgatóink erkölcsi kötelességüknek kell, hogy tekintsék ezt a munkát. Az időpont kiválasztásánál arra törekedtünk, hogy olyankor kerüljön rá sor, amikor még az időjárás kedvező, tehát a gyengébb fizikumú hallgatók is részt tudnak venni rajta. Ebben az évben a korábbitól eltérő módon történik a mezőgazdasági munka szervezése. A szervezési szempont az volt, hogy az oktatási munkát a szüret ne zavarja. Éppen ez indokolja, hogy ősszel nem karonként, hanem évfolyamonként lesz megrendezve a szüret.

Vannak, akik a nyáron hozamosabb időt töltenek el mezőgazdasági munkával. Két hetet, egy hónapot termelőmunkában töltenek, ezek számára értelemszerűen ezt a munkát beszámítjuk az őszi mezőgazdasági munkába.

A hallgatók kifogásolták, hogy tavaly túlságosan kategorikusan szólította fel az állami vezetés a diákságot az őszi mezőgazdasági munkára. Sajnos a korábbi évek tapasztalata intett bennünket arra, hogy tekintettel a nagy hiányzásokra, az adminisztratív eszközöket is igénybe vegyük. Jó lenne, ha a hallgatók öntudatára támaszkodva ezt a jövőben mellőzhetnénk. De ha azt tapasztaljuk, hogy egyesek a kötelességüknek nem tesznek eleget, akkor a közösség érdekében kell ezekhez az eszközökhöz nyúlni.

Nyilvánvaló, van számos olyan kérdés, amely meghaladja az egyetemi határozathozatal hatáskörét, mint például az ösztöndíj kérdése, de tudjuk azt, hogy ezekkel a kérdésekkel a felsőbb szervek folyamatosan foglalkoznak, s a jövőben mindezekben előrelépés várható.

Szólni kell még

a vizsgafeltételekről.

Hiába szorítják az oktatók a tanulmányi követelményeket, mégis elenyésző azoknak a száma, akik a hagyag munka következtében kirostálódnak az egyetemről. Mindez annak a következménye is, hogy áprilistól október közepéig gyakorlatilag módja van az egyetemistának letenni a vizsgáit. Ezt a hosszú vizsgaidőszakot az egyetem vezetése a következő időszakban szigorúan lefaragja és már szeptembertől ennek szellemében, csupán egy hétre összpontosítja az engedélyezett halasztott vizsgák letételét.

Számos kérdés vetődhet fel a jövőben, amelyre készséggel válaszolunk. Ehhez nem kell megvárni a diákparlamentet. Ha a KISZ úgy látja, hogy a problémák felhalmozódtak, akkor fórum keretében a legrövidebb időn belül válaszolunk a kérdésekre.

Emellett jó lehetőséget kínál a vitás kérdések rendezésére az egyetemi tanácstagok interpellálása. Ugyanez vonatkozik a tanszéki képviseleti rendszerre. Itt azonban meg kell jegyezni, hogy nemcsak a képviselő vetheti fel a tanszéken a problémákat. Ez a demokrácia gyakorlata, amivel nap mint nap élnünk kell. Mert ha nincs meg ez a mindennapi munkakapcsolat tanár-diák és vezető között, akkor szélesíthetjük akármilyen módon a képviseleti rendszert, a problémák akkor sem oldódnak meg.

— Köszönjük a tájékoztatást.

H. E.

Kitüntetett oktatónk

Ma is visszajárnak a diákjai

Emlékszem egy felvételi vizsgára, amelyen történetesen újságíróként vettem részt. Nagyjából a szokásos képet alakíthattam ki: félve megszólaló, a féltől megszeppenő diákok birkóztak a különböző tételekkel. Feltűnt viszont különös kedvességével, emberségével az egyik vizsgáztató tanár. Gáspár Lászlóról, a matematika tanszék docenséről van szó.

Egyik kollégája szerint népszerű ember, s ezt a népszerűséget nem felszíni megnyilvánulások jelentik, s hozzák neki. Munkatársai, s diákjai is adnak a szavára. Sok tanítványa — ahogy ő mondja, évfolyamonként 10-12 százalék — kisebb-nagyobb rendszerességgel visszajár hozzá. Szakmai tanácsért, baráti szóért. Munkájának, többek között, ez ad értelmet, és ebben leli az örömöt is.

— A hallgatókat mindig bárkivel azonos emberként kezelem. Azt nézem a diákban, hogy mit tud, és soha nem azt, hogy mit nem. S mivel a vizsgák után ki is értékelem mindenkinek a nyújtott teljesítményét, az elért eredményét, úgy érzem, el is fogadják a kapott osztályzatot, legyen az akár elégtelen is. De egyébként valahogy mindig is a jó tulajdonságokat keresem az emberekben. Úgy tapasztaltam, hogy az emberbarátsággal még soha nem éltek vissza. Ezt a szemléletet még otthonról és a főiskoláról hoztam magammal. Valamikor a nagyapám azt mondta nekem: „ne azt nézd az emberekben, hogy a főnökük mit mond róluk, hanem, hogy a beosztottjai milyennek tartják".

Gáspár László 1952 óta tanít egyetemünkön. A metamatika tanszék egyik legrégebbi oktatója. Pedagógiai főiskolát végzett, matematika-kémia szakon, 1956-tól pedig ELTE-diplomája is van, amelyet matematika-ábrázoló geometria szakon szerzett. Körülbelül tíz éve már estiseket oktat operációkutatásra.

— Szeretek estin tanítani. Szorgalmuk, hozzáállásuk jobb, mint a nappalisoké. A foglalkozásokon nem is kell névsort olvasnom, általában 80 százalékos a részvétel, s aki nem jön el, annak valószínűleg komoly indoka van. Az estisek a tiszteletet is jobban megadják: nem gazsulálnak, szó sincs róla, hanem csak egyszerűen csendben vannak, amikor az ember beszél, előadást tart.

Oktatás és kutatás. Ez minden egyetemi tanárnál fölvetődik. Ki ezt szereti jobban, ki azt. Gáspár László inkább az előbbihez húz.

— Úgy érzem, hogy leghatékonyabban az oktatási munkában tudok részt venni. Szeretek tanítani. Nálam az oktatás előbbre való, mint a publikálás. Persze, ez valahogy így is alakult. De azért jelentek meg írásaim, főleg a matematika közgazdasági alkalmazásáról és három oktatási könyvem is napvilágot látott. A tanszéken különben mind a tudományos, mind az oktatómunkát értékelik, sőt, még a társadalmi tevékenységet is elismerik.

Ez utóbbiból szépen jutott Gáspár Lászlónak is eddigi egyetemi pályafutása során. Részese, alakítója az egyetemi közéletnek. Hosszú időn keresztül tagja volt az általános kari pártvezetőségnek. Állami funkciót azonban még nem látott el.

— Soha nem törekedtem erre, úgy érzem, nem is lennék alkalmas állami vezetőnek. A vezetés mellett mindig szívesen dolgoztam, örömmel segítettem a munkájukat, de nem vágytam vezetői funkcióra.

Gáspár László egy Fonyód melletti kis községben született, így vonzalma a természethez szinte magától értetődő. Egészen más világba csöppenünk, ahogy mesélni kezd élményeiről, új „felfedezéseiről". Szinte belefeledkezem, és oda is képzelem magam abba a világba.

— Nagyon szeretem az állatokat — főleg a madarakat

—, és a növényeket. Ez a hobbim is. Sokat olvasok róluk, s ha csak tehetem, kint vagyok a természetben. Ismerkedem velük, életükkel szokásaikkal, megfigyelem őket és gyönyörködöm bennük.

A rokonszenves tanár nemrég kapta meg a Munka Érdemrend ezüst fokozatát. Ahogy fogalmazta, a kitüntetéstől nem változik meg az ember. De azért jólesik neki.

Gondolom, kollégái, egykori és mai diákjai is csatlakoznak hozzánk, amikor szívből gratulálunk az elismeréshez.

B. L.

Indul a (tan)könyvhét

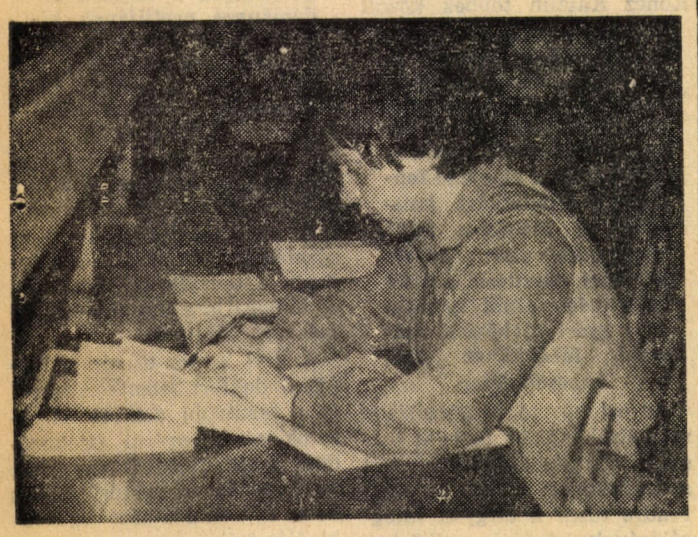

Újabb '68 közeledik?

Nyugat-európai fiatalok zsákutcában

2000 font egy állásért

Zürichnek az elmúlt télen fekete karácsonya volt. Alig néhány utcányira a híres Bahnhofstrasse-től, ahol egymást követik a bankok, *hatalmas kövek repültek keresztül az elegáns kirakatok üvegein.* A tüntetők üzlettulajdonosokat terrorizáltak, amire a rendőrök vízágyúval és könnyfakasztó gránátokkal válaszoltak.

Néhány hónappal később *Amszterdamban* a fiatalok *gumitömlőkből emeltek utcai barikádokat*, hogy megvédjék elfoglalt „birtokukat" a rendőrökkel szemben. *Pár héttel ezelőtt a 60-as évek végére emlékeztető jelenetekre került sor Nyugat-Berlinben és néhány nyugatnémet városban.* A jelenség bár Nyugat-Európára koncentrálódik, *megfertőzte Japánt is:* a bámulatosan fegyelmezett és a közösségi hagyományokba gyorsan beilleszkedő japán fiatalság sem maradt nyugodt az utóbbi hónapokban.

Úgy tűnik, az elmúlt években *felhalmozódott feszültség most erőszak formájában vezetődik le*, ha levezetődik egyáltalán.

Amszterdamban *a lakáshelyzet jelölhető meg az összetűzések közvetlen kiváltó okaként.* Az elkeseredett fiatalok évek óta *önkényesen birtokba veszik a meyüresedett lakásokat* és védnökséget alakítva *nem hagyják magukat kilakoltatni.* „Házfoglalásokkal kezdtük — mondja egy 24 éves amszterdami fiatalember —, de hamarosan láttuk, hogy az egész társadalom elrohadt."

Ellentétben a 60-as évek végének „békét és szeretetet" zsivajgó ifjúsági mozgalmával, *a mostani zavargásoknak nincsen határozott célja.* S minthogy nincs programja, nincs hite, politikailag sem elkötelezett, nincsenek ideáljai, nincsenek hősei, nincsenek vezéralakjai. *Helyi és időleges törekvései vannak:* egy ifjúsági központ rendbehozása, olcsóbb városi tömegközlekedés, a gyűlölt rendőrség frocliz̈sa, de mindenek előtt az erőszak önmagáért. Ami nyilvánvaló: egy közérzet kifejeződése. „Ez az egyetlen mód, hogy felhívjuk magunkra a figyelmet — a „demokratikus" kacskaringók nem vezetnek sehova" — véli egy német fiatal.

Legyen az Nyugat-Berlin, Zürich, vagy London, a „mozgalom" filozófiája mindenütt hasonló: „én és nem a társadalom". Az atomerőműveket ellenzők, az El Salvador-i forradalmat támogatók, *környezetvédelmi harcosok, vagy a leszerelésért küzdők csak elvétve találhatók az ifjú militánsok soraiban.*

A törekvések ilyen szétszórtsága és határozatlan, de főleg erőszak általi megfogalmazása *jó érveket ad a jobboldal kezébe. „Ha meggondoljuk a lakásproblémát, holnap az atomenergiai. holnapután a NATO-tervek ellen fognak tüntetni. Nem tudják, mit akarnak" — mondja egy holland rendőrségi alkalmazott.*

Az okok között talán a legelső a fiatalok között terjedő *munkanélküliség. A Közös Piac* munkanélkülijeinek *40 százaléka 25 évesnél fiatalabb.* Ezen kívül *Amszterdamban 60 ezer ember vár lakásra és további 50 ezer még csak fel sem iratkozott a listákra.* (A teljes lakosság 800 ezer.) *De a legtöbb fiatal mégis valami kevésbé megfogható ellen lázad: a tiszta, jólápolt, rendbentartott, túltáplált jóléti társadalom az, ami nem tetszik.*

Sok fiatal ideálja nem éppen negatív: Amszterdamban *a lebontásra ítélt házakat rendbehozták*, lakályossá tették és helyi közösségeket teremtettek. A jelenség agresszív volta sok aktivistát felbátorit. *„Mindaz, amiért harcolunk — állítja egyikük — atom nélküli élet, tiszta gyümölcs, friss levegő, lakás és hogy úgy élhessünk, ahogyan akarunk."*

Számos nyugati szociológus szerint *a bajok oka egy azonosulási válság. Sokan elvágták magukat a hagyományos család értékeitől, de nem találtak helyette újat.* Még a századforduló nihilistái is valamiféle alkotásba csatornáztatták elégedetlenségüket, zenét szereztek, verseket írtak. A mai fiatalság életérzése a reménytelenség, a félelem és a szorongás. A jövő bizonytalan.

Amszterdamban az elmúlt tavasszal Beatrix királynő koronázásán anti-royalista fiatalok elkeseredett utcai ütközetet vívtak a rendőrökkel. A rendőrség szerint az amszterdami fiatalok sohasem voltak jólneveltek, de a mostaniak szervezettebbek és agresszívabbak. Nyugat-Berlinben a verekedés extázisában a fiatalok az elegáns bevásárlóutcát, a Kurfürstendammot csatamezővé változtatták. Egyes német városok; Bréma, Hannover, Nürnberg utcáin is gyakran látható üveg a járdán. *Az angliai helyzet némiképp más; s súlyos munkanélküliség által csavargóvá tett fiatalok bosszújukat az ország kisebbségei ellen fordítják: napirenden van a nyugatindiai, pakisztáni bevándorlók megverése.* 1932-ben a válság mélypontján a 16-17 évesek 4 százaléka nem talált munkát. *Ma a koroszály 20 százaléka van a munkanélküli listán.*

Svájcban a magát „Alternatívler"-nek nevező irányzat *a törzsi rendszerhez szeretne visszatérni.* Saját rezervátumokat és egy természetesebb életstílust kíván. „Cowboyoknak tilos a belépés" — írná ki a bejáratra. „Itt minden túl jó" — nyilatkozta a svájci televíziónak egy képviselőjük. „Mit kellene csinálni?" — kérdezte a riporter. „Anarchiát!" — válaszolta a fiú. *„A követelések nem újak. Elhatároztuk, hogy most már visszaütünk. Nem azért, mert élvezzük, hanem azért, mert úgy látszik, csak a kődobálást hajlandó észrevenni ez a furcsa társadalom".*

A „minden ellen" üzenet egyre több nyitott fülre talál Európában. *Sokakat valóban elkeserít a fogyasztói társadalom és a mindennapok realitása. Az alkohol* és a *kábítószerfogyasztás emelkedik.* „Az angol fiatalok döntő többsége rendszeresen iszik" — állítja egy brit kutató. Az „utazásra" ingerlő tabletták nagy választéka kapható már. A heroin könnyen beszerezhető az utcán. *A probléma különösen akut Svájcban,* ahol tavaly *102 fiatal túladagolta magát herionnal.* Angliában egy apa újsághirdetést adott fel: 2000 fontot ígért annak a cégnek, amelyik a fiát szakmunkástanulóként alkalmazná. „Szörnyű volt látni, hogy a fiú bárhol jelentkezik, elutasítják. Pedig nagyon szereti a szakmáját."

A marxistákat nem látják szívesen a lázadó fiatalok, bár mindent megtesznek, hogy támogatást szerezzenek. „Elzavarjuk őket — rántja meg a vállát egy zürichi aktivista — *ki akar hallani szerveződésről, amikor éppen a szervezeteket akarjuk felbomlasztani!"*

A jövő nem biztató a fiatalok számára. Mi tüzeli azokat a már nem olyan ifjú holland házfoglalókat, akik „gyűlölik az erőszakot", de habozás nélkül bevágják az üzletek kirakatait? Miért menetel utcai csatába a svájci ifjúság a rendőrség ellen, amikor csak az az egyetlen bajuk, hogy minden túl jó? Elméletben, magyarázatban nincs hiány. De a *kérdés nyitott: hogyan találjon kiutat Nyugat-Európa elveszett nemzedéke?*

Simonyi Tamás

Az esti és a levelező oktatásról

Az esti-levelező képzést értékelték május 5-én a kereskedelmi kar tanácsán.

A kar dékánjának megbízásából alakult alkalmi bizottság jelentést terjesztett a kari tanács elé.

A felmérés és helyzetelemzés célja annak a feltárása, hogy a munka melletti képzési formák mennyiben teszik lehetővé, illetve mennyiben akadályozzák az új képzési igények kielégítését, az alkalmasabb szakemberek képzését.

A bizottság az esti tagozatos képzés bizonyos korlátai és a levelező oktatás súlyos gyengeségeinek ismeretében sem tartja elfogadhatónak azokat — a szerencsére nagyon kis számban előforduló — leegyszerűsítő és sommás általánosításokat, amely vélemények a munka melletti képzés szinte összes formáit arisztokratikus módon száműznék. Az esti tagozatos képzés az eddiginél jobb beiskolázással, az oktatási feltételek további javításával. a követelmények további fokozásával a jövőben is hasznos forma maradhat. A levelező tagozatos képzési mód azonban jelenlegi formájában és keretei között nem illeszthető be gazdaságpolitikai feladataink képzettségi-kulturális előfeltételeinek rendszerébe.

Az esti tagozatos hallgatók

tanulmányi fegyelmét

mind az alapozó, mind a szaktanszékek általánosan jobbnak ítélik a nappali tagozatos hallgatóknál. Ez vonatkozik mind az óralátogatásokra, mind a szemináriumokon való aktívabb részvételre és különösképpen a szakszemináriumokra.

A levelező hallgatók jelenléte a kevés oktatási alkalmakon úgyszólván teljes. Szomjas figyelem kíséri az előadót, aki az órája előtt néha hosszasan tépelődik azon, hogy miként is használhatja fel a félévek során a tárgya számára biztosított kevés időt a legcélszerűbben.

Alapvetően az órakeretekben van a levelező oktatás dilemmája, sőt tarthatatlansága, beépíthetetlensége a jövendő magasabb nívójú elméletibb, de ugyanakkor reakcióképesebb, problémaközpontúbb, integrált ismeretalkalmazási készséget fejlesztő, szintetizáltabb, összefoglalóan konvertálhatóbb tudást biztosító képzésbe.

A tantárgyak tartalma a különböző tagozatokon „elvileg" megegyezik, ahol nem, az jobbára csak átmenetinek tekinthető. A mélységben különbséget okoz több tanszéken a tárgyak tanítására fordítható idő. Ez elsősorban a levelező tagozatra vonatkozik.

A belkereskedelmi tanszék egyöntetű álláspontja, hogy mind az esti, mind a levelező, de főleg a kiegészítő szakosok eredményeit hűen tükröző diploma teljesen egyenértékű a nappali tagozaton végzettek diplomájával. A külkereskedelmi tanszék oktatóinak (és számos hallgatónak) véleménye szerint az

esti és a nappali diploma

nem teljesen egyenértékű. Ennek oka döntően a nyelvoktatás és nyelvtanulás színvonalának még mindig jelentős eltérése, továbbá a nappali hallgatók nagyobb részének elmélyültebb elméleti felkészültsége.

Eltérő az oktatók és a hallgatók véleménye a követelményrendszer megítélésében. A hallgatók szerint a tanárok ugyanannyit követelnek az esti hallgatóktól, mint a nappaliaktól, sőt bizonyos tárgyaknál többet. A tanárok véleménye megoszlik, azonban a többség szerint nem is lehet azonos a mérce.

Meggondolandó, hogy a felvételnél nem kellene-e esetleg két nyelvvizsgát, a „külkereskedelmi munkakör" mellett követelményként felállítani.

A hallgatók nyelvtudása jelenleg általában a szerényebb felkészültségű nappali csoportok szintjének felel meg. Akadnak azonban olyan hallgatók is az esti tagozaton, akik a nappali tagozatos hallgatók között is jól megállnák helyüket. Az oroszul magas szinten tárgyalóképes hallgató nem jellemző az esti tagozatra, a nyugati nyelveken valamelyest jobbak.

A hozzászólások során Palásti Sándorné, az orosz nyelvi tanszék vezetője elmondta, hogy az esti oktatást közelíteni lehet a nappalihoz, de azonossá tenni még jó ideig nem lehetséges, az eltérő körülmények, feltételek miatt. Kalász Lajos, a bizottság vezetője szerint jelentős közelítésre van szükség, mert csak ily módon lesz egyenértékű a két diploma. Molnár Judit az egységes követelmény- és tananyagrendszer mellett foglalt állást.

Forgách Tibor, a belkereskedelmi tanszék vezetője úgy vélekedett, hogy a

megszüntetés a legkönnyebb

módszer abban az esetben, ha nem megy valami. Azt kell megfontolni, miként lehet javítani a levelező képzést. „Meg kell tanulni tanítani a levelező szakon".

A másoddiplomás képzésnél önköltséges megoldást javasolt.

Azt is jónak tartja, hogy a vállalat fizetné dolgozója tanulmányi díjait, de ne az oktatási kormányzat alapjaiból finanszíroznák második diplomájának megszerzését.

Szuhay Miklós, rektorhelyettes elmondta, hogy az esti levelező tagozatokra a felvehetők keretszáma nem kötött, évente a reálisabb 500 helyett 630 jelentkezőt vesznek fel, de egy félév alatt a

130 ember lemorzsolódik

rendszerint. Az esti és levelező képzésben való előrelépés lehetőségét a létszám csökkentésének függvényében tudja elképzelni. Egyetért a mérnök-közgazdászok képzési idejének felemelésével és a felvételi ponthatároknak a nappaliakéhoz való közelítésével, továbbá azzal, hogy 3-4 éves munkaviszonyt követeljünk meg az 5 éves képzésre jelentkezőktől.

Tóth Tamás, a külkereskedelmi tanszék vezetője nagyon elégedett az estisekkel. Nagyobb fegyelem és őszintébb érdeklődés tapasztalható náluk mint a nappalisoknál. „Ne csökkentsük a létszámokat, mert akiket ily módon kihagynánk, jobbak, mint a nappalisok leggyengébb 15 százaléka."

Meghívottként két esti tagozatos hallgató is részt vett a tanácsülésen. Szitás Sándor (IV. külgazdos) kérése az volt, hogy a diplomamunkát a munkahelyükhöz kapcsolódó témákból írhassák. Payer Gáborné (IV. áruforgalom) szerint a követelmények azonosak a nappali tagozatosokéval. Ezután gyakorlati problémákat sorolt. Sérelmesnek tartják a szabad szombat elvételét, mert így részben elvész számukra egy frissen kezdett nap, másfelől pedig 4 estéjük válik foglalttá. Azt is kérte, hogy kezdődjenek 4 órakor a foglalkozások: ezt a biztosított munkaidőkedvezmény lehetővé teszi. Átgondoltabb órarendet kért Payer Gáborné. Szóvá tette még azt is, hogy év közben csak néhány jegyzet van meg, s így nincs biztosítva a folyamatos tanulás.

A kari tanács végül a következő

ajánlásokat fogadta el:

Csökkenteni kell a létszámot, amely elmélyültebb oktatást tesz lehetővé. Közelíteni kell a felvételi pontszámot a nappaliakéhoz, három-négyéves gyakorlati idő legyen; fel kell emelni a mérnök-közgazdász képzés idejét, a külgazdasági szakon lehetőleg egy nyelv középfokú ismeretét meg kell követelni, de a felvétel akadálya ne legyen a nyelvvizsga hiánya. A diplomadolgozat témája épülhessen a munkakörre, de szélesebb közelítéssel. Célszerű a külgazdasági szakos mérnök-közgazdász hallgatói létszám bővítése. A másoddiploma megszerzésére törekvők képzését önköltségessé, vagy részben önköltségessé volna célszerű átalakítani. A levelező oktatás hosszú idő óta követett és mai formáját, ami nem biztosítja a képzés intenzív korszerűsítését, szüntessék meg, illetve alakítsák át, az ebben a képzési formában tanuló hallgatókat a kihelyezett tagozatokhoz kell kapcsolni. Semmi nem indokolja, hogy a kiegészítő szakos hallgatók levelező formában tanuljanak. A kari tanács javasolja átcsoportosításukat az esti, illetve kihelyezett tagozatokra. Az előadás-gyakorlat arányát az utóbbi javára célszerű módosítani.

B. L.

Marx és Engels újságcikkei fényében

A kelet-európai múlttal való szembenézés kockázatát felvállalni a mi érdekünk. Ez az írás egy olyan idei OTDK-dolgozatnak igyekszik tőle telhetően utólagos visszhangot kelteni, amely e gondolathoz igazította magát. Az igazsághoz tartozik, hogy e törekvésében nem állt egyedül, egyik-másik alszekcióban akadt még hasonlóan figyelemre méltó kísérlet.

★

Irigylem Székely Attilát, mert dolgozata elején leírhatta azt a két mondatot, amelyben egyrészt arról tájékoztat, hogy jobb gondolatai csaknem kizárólag egy tanárától származnak. Majd — ellentétben a TDK dolgozatok elején szokásos köszönetmondással — mentegetőzik, ha „elsilányítottan adná tovább tanára jobb sorsra érdemes tanításait", amelyeket tőle az utóbbi öt év szemináriumain igyekezett elsajátítani. Irigylem ebből következően minimum az alábbiakért: egyetemi tanulmányai alatt volt legalább *egy* olyan tanára, akinek hatására TDK dolgozatot írt. Ez a tanára öt évig vezetett neki szemináriumot — ily hosszú időre is volt mondanivalója. Ő pedig öt éven át kitartott mellette, nyilvánvalóan önszántából — merthogy a tíz féléves kötelező tárgyak a jogon sem lehetnek túl gyakoriak. Sőt vélhetőleg a bölcsészkarra járt át miatta — ez a mostani közgázosoknak még a jövő ígérete.

★

A klasszikus kapitalizmus hatalmi viszonyai Európában — ennél semlegesebb címmel hosszas töprengés után sem volna sújtható a dolgozat, az alcím azonban olvasásra biztat: „Marx és Engels újságcikkei fényében (1848—1857)".

A tanulmány döntően támaszkodik Marxnak A XVIII. század titkos diplomáciájának története (eredeti címén Leplezések a XVIII. század diplomáciai történetéből) című művére, amelyet Magyarországon eddig nem adtak ki, hiányzik a Marx, Engels Művei gyűjteményes összegyűjtött kiadásából is. Székely Attila megjegyzései ez utóbbi tény lehetséges okairól: indok lehetne, hogy Marx és Engels tévedtek akkori megítéléseikben, ennél valószínűbb azonban, hogy a diplomáciai szempontú szaktudományosság és a marxi totalitás-szemlélet között van szakadék. Lehetséges, hogy Marxnak és Engelsnek ez e műben Oroszországról kifejtett kedvezőtlen véleményét illendőbbnek tartja „feledtetni" a honi könyvkiadás. Ha így van, „nehezen megválaszolható kérdés, vajon milyen meggondolások vezethettek arra, hogy saját klasszikusaink írásaiban is neuralgikus pontokat véltünk felfedezni". Hihető magyarázat volna a magyar kiadás hiányára, hogy a mű nem hozzáférhető, csakhogy ez nem igaz, például egyetemünk könyvtárában majd 15 évig felvágatlanul porosodott egy francia nyelvű példánya. Sőt, azóta kitűnő magyar fordítás is készült már, s éppen egy fiatal közgazdász jóvoltából...

★

Székely Attila — többek között e mű alapján — azt vizsgálja, mit tarthatott Marx és Engels Európa kapitalizálódásáról az egyenlőtlen fejlődésből kibontva. „Marx ebben a műben kimutatta, hogy a londoni és a pétervári kabinet között Nagy Péter ideje óta egészen a krími háború napjaiig titkos együttműködés állt fenn, Palmerston pedig megvásárolt eszköze a cári külpolitikának." A dolgozat e végletes tömörítésnél sokkal árnyaltabban rekonstruálja Marx és Engels gondolatmenetét. A kapitalizmus kialakulásában Angliáé a vezető szerep, az angol az „elsődleges" kapitalizmus. Olyannyira, hogy a „másodlagos" (pl. német) és a harmadlagos (kelet-európai) kapitalizmus fejlődése eleve csak gátolt és hiányosan felemás lehetett, csak úgy és addig fejlődhetett, amíg és ahogy azt Anglia érdekei engedték. Angliának világuralma fenntartása érdekében a potenciális konkurrenciát jelentő európai változásokat, a nemzetközi köntösben jelentkező mozgalmakat el kell gáncsolnia. A cinikus jelszó mindehhez az európai erőegyensúly rögzítése, azaz a fennálló egyenlőtlenségek konzerválása volt. A módszer pedig az európai politikai tényezők egymás elleni kijátszása, és állandó patthelyzetek elősegítése. A fejlődés és különösen a forradalmak csírában való elfojtása, és ha már csak az volt lehetséges, akkor a forradalom kirobbantásának elsietetésével előre hozni annak bukását. Micsoda utópia volt pl. 1848-ban Anglia segítségében bízni!

A csendőrszerepet Európában Anglia irányításával Oroszország játszotta el, cserébe Anglia finanszírozta az orosz haderőt. A magyar szabadságharc Oroszország segítségét is remélte — a kor két legveszélyesebb csapdájának áldozatául esett tehát.

Marx 1849. április: „Európa a forradalmi munkások legyőzésével visszaesett a régi kettős rabszolgaságba, az angol-orosz rabszolgaságba."

Marx és Engels a cári hatalom megerősödését ennek a természetesen kialakult objektív titkos szövetségnek tulajdonították. De Anglia hatalma miatt még Oroszország is csak torzultan fejlődhetett, története tulajdonképpen az európaiság és az ázsiaiság alternatívái közti őrlődés. Keserű a következtetés: minden kísérlet Anglia erejének és törekvéseinek ismeretében — „vihar egy pohár vízben". (Egy kitérő: ha Horthy olvasott volna Marxot...)

Ez a hatalmi szisztéma másfél százados tökéletes funkcionálás után viszont egyre avultabbá, tarthatatlanabbá vált. A keleti kérdésben szembe kerültek egymással a nagyhatalmak. Ez villantott fel bizonyos lehetőségeket a munkásmozgalom előtt is.

★

Itt az ideje tisztázni, hogy Székely Attila dolgozata nincsen az OTDK marxizmus-leninizmus szekciójának nívódíjas munkái között. Írásbeli pontszámai alapján a 4. helyen került a szóbelire. Ott vesztett, számomra érthetetlenül, s végül az 5. helyen végzett. Az alszekcióban pedig 4 nívódíjat osztottak ki.

Mielőtt bárki tévedne a cikk célját illetően, sietek megjegyezni: az eddig leírtakhoz semmilyen módon nem kívánom kapcsolni a díjazott dolgozatok értékét, vagy a zsüri munkáját. Bár az ilyen próbálkozások iránti szimpátiámat kár volna tagadni, célom inkább a figyelem felkeltése volt a magyarul eddig ismeretlen Marx-mű és benne nyomonkövethető gondolatok és érvek iránt. S hogy erre nem véletlenül használtam fel Székely Attila dolgozatát, annak bizonyítására álljon itt a róla szóló bírálat: „A szerző valóban kiemelkedő filozófiai, történelmi és közgazgasági tudás birtokában vállalkozott egy elhanyagolt terület politológiai megközelítésére. Bátor hangvétel, logikus érvelés és széles körű tárgyismeret jellemzi a dolgozatot, amelynek egyetlen szépséghibáját a formai követelmények elhanyagolása jelenti."

Molnár Gabriella

KORONDI KAPU

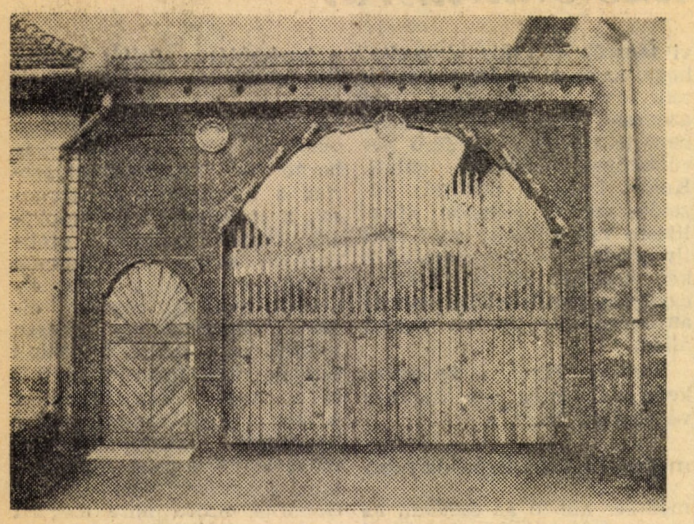

Fotó: Radványi

Külföldi vendégszereplés előtt a tánckar

Mozgalmasnak ígérkezik egyetemünk táncegyüttesének idei nyári programja. Július 2-án kéthetes olaszországi turnéra utaznak. Előbb július 3-tól 9-ig Rómába , 10-től 16-ig pedig az észak-olaszországi Tarcentőben Nemzetközi Folklór Fesztiválon vesznek részt. Vendégszereplésüket az UNESCO Nemzetközi Fesztiválok Bizottsága szervezi.. Július 24-én északra utaznak az NSZK-beli Neustadt Holsteinbe, az „Európai Népművészeti Hét" rendezvényeire. Ezen a rangos népművészeti bemutatón 1978-ban már járt egy ízben az együttes, az akkori jó szereplésük eredménye az újabb meghívás. Az együttes 1981. évi külföldi programjának záróeseménye a Katowice-Sosnowiecben megrendezésre kerülő „Folklór csoportok III. Nemzetközi Diákfesztiválján" való részvétel, szeptember 14—21. között. Itt is jártak már táncosaink 1979-ben, amikor 16 együttes versenyében második helyezést értek el.

A külföldi meghívásokhoz gratulálunk és az együttesnek sikeres szereplést, jó utazást kívánunk.

„Mezőségi táncok" az együttes előadásában

B. Kiss Tamás verse

Lakott terület

Kötelező haladási irány
Legkisebb követési sebesség
Veszélyes emelkedő
Oldalszél
Elsőbbségadás kötelező

Szélességkorlátozás
Magasságkorlátozás
Hosszúságkorlátozás
Súlykorlátozás
Veszélyes lejtő

Főútvonal kanyarodik
Veszélyes útkanyarulat jobbra
Veszélyes útkanyarulat balra
Egymás utáni veszélyes útkanyarulatok először jobbra
Egymás utáni veszélyes útkanyarulatok először balra

Veszélyes lejtő
A szembejövő forgalom elsőbbsége
Bukkanó
Kőomlás
Kötelező megállás
Állj! elsőbbségadás kötelező
Elsőbbség a szembejövő forgalommal szemben
Megfordulni tilos
Fűútvonal vége

Úton folyó munkák
Körforgalom
Zsákutca
Lakott terület vége

Úton folyó munkák
Főútvonal

Egyenrangú utak találkozása
Jobbra kanyarodni tilos
Balra kanyarodni tilos

Autóút
Autópálya
Gyermekek

Egyéb veszély
Kikerülési irány

Terelőút
Kikerülési irány

Útszűkület
Kötelező legkisebb sebesség

Úton folyó munkák
Úton folyó munkák
Úton folyó munkák

Körösényi Tamás érmei, szobrai

(a Vigadó Galériában június 7-ig)

Körösényi Tamás társakkal ajándékozza meg a Vigadó Galéria földszinti termébe belépő nézőt. *A majdnem életnagyságú figurák* mozdulataikkal és mindennapi karakterükkel a terembe lépés pillanatában *azt az érzést keltik, hogy látogatók ők is.* A fiatal szobrász megpróbálja a mai emberi karaktert megfogalmazni, szobrászi eszközökkel, néhol visszacsatol a régmúlt hagyományaihoz (festett szobrok). A bemutatott munkák (szobrok, érmek, domborművek) körvonalazzák az alkotó felszabadultságát, a nehéz szakmai tanulóévek után, — alkotó fantáziáját *a közvetlen, nap mint nap tapasztalt környezete indítja meg programadóan.*

A kiállítóteremben először *az érmek* megtekintését kínálja a nézőnek, a rendezést szolgáló elv, és a látogató vezetése. Érmek, éremsorozatok, domborművek sorakoznak szép műves gonddal a falon és bársonypárnás tokokban. Az érmek e legkisebb szobrászi egység hagyományaihoz kötődve készültek, majd valószínű, hogy a kapott feladatok — megbízások, ünnepi alkalmakra és jeles eseményekre — valamint a totális élmény közlésvágya létrehozta az *éremsorozatokat.* A rendkívüli műfaj szabta érzékenységgel megmintázott, a határokat tiszteletben tartó háromdarabos sorozata a *„Nyíregyháza-Sóstó Éremművésztelep, 13-as szoba".* A puritánul berendezett szűk, kis életter atmoszférájával együtt élményt nyújt a téri ábrázolás nagyon visszafogott eszközeivel.

„A kinövéseket pedig le kell nyírbálni" (9 db-os) kompozíció *a Martinovits összeesküvés előtt tiszteleg. Valós kétségeit* a mai emberre oly nagyon jellemző *cinizmussal palástoltan fogalmazza meg, mégis a sorozat a rendíthetetlenséget példázza a „történetével".*

A sokszor megcsonkított famotívum éremről éremre terebélyesedő lombkoronájával és a fatörzs mögött a vízszintes kard pengéjébe vésett évszámmal a volt forradalmi vállalást igenli és hiszi, hitetni szeretné a létjogosultságát.

A szorgosan dolgozó fiatal alkotó *szobrászi nyelven teszi fel a nyugtalanító kérdést és várja a megnyugtató választ vajon milyen szükségletét teljesítik ezek a megbízásos munkák, társadalmi kapcsolatainknak — értékhordozók lehetnek-e így indíttatva a megbízottól. (Hiány, XX. századi éremkincs* [132 db-os], stb. . .)

A hagyományos szobrászeszközök és anyagok gyarapodtak a technikánk adta segítőeszközökkel, amelyeknek használata gazdagíthatja az alkotói eszköztárat. *Körösényi Tamás méltán kedvelt technikai segítőtársa a barkácsgép; tiszteleg is a funkcióit magas színvonalon kielégítő, gondos formatervezői munkát reprezentáló BLACK AND DECKER fúrógépnek, az újbóli leképzésével és játékos ötletével, hogy szobor legyen a városban.*

Észreveszi a szobrászműhely adta formai világ olyan tartalmak közlésére alkalmas rendszerét, amely önmaga fel- és megismerésének egyik lehetséges útja. *Az állványon felrakott szobor másnapi munkára várva vizesruhával borítottan áll, vagy nylonburokban vár. Ez a naponkénti feltárulkozás és beburkolózás vált Körösényi Tamás szobrászi-művészi munkálkodásának tárgyává és gondolatává is* a körplasztikák megteremtésében.

Nőalakjai a természetességet, *a mindennapi valós emberi tartást reprezentálják lírai hangvétellel.* Modelljeit biztosan a szoros baráti környezetből választja, szinte stúdiumszerűen mintázott, a jelenség pontos ábrázolására törekvő szobrok tárgyaivá. *A combtőig formált portrésorozatának különösségét a megválasztott méretarány is fokozza,* s ezzel a befogadónak valahogy *nagyon életközeliek lesznek.* Ezt a hatást még fokozza az anyagok tulajdonságait értőn felhasználó szakmai gyakorlata, (terrakotta, festék, gipsz, fa, bronz. . .). *A karakter, az egyéniség kivetülésének fontosságát a művész munkásságában éppen a beburkolt szobrok képviselik átütő erővel.* A szépen tekert drapériák alatt mozduló alakok nem veszítenek karakterükből, burkoltan is totálisan átadják éniüket a látogatónak.

E gondolatsor befejezését és megtisztult megvalósulását az *„Alberto Giacometti párizsi műterméből (1980)"* című szoborcsoport jelenti számomra. A művész egymondatos közlése: *„Érmeket és szobrokat készítek."* — arra enged következtetni, hogy *a szakma szeretete és tisztelete új utak megtalálására vezeti az invenciózus alkotót.*

Péczeli Margit
grafikus

Tárlat

Első évad előtt a Móricz Zsigmond Színház önálló társulata

Beszélgetés Bozóky István igazgatóval

— Mikor jön el az a pillanat, amikor egy város úgy érzi, hogy szüksége van saját színházra? Milyen feltételei, követelményei vannak annak, hogy valahol létrejöhessen önálló társulat?

— Azt hiszem, hogy a múlt század eleje, tehát a reformkorszak óta minden fejlődésnek induló nagyobb település mindig is úgy érezte, hogy meg kell alapítania a maga színházát. Más társulatok előadásait ugyan rendszeresen fogadó, de saját társulattal nem rendelkező színház nem tud igazán beépülni egy város életébe.

Nyíregyházán volt egy intézmény, amely megyei művelődési központ és színház volt egyszerre. A debreceni színházat fogadta elsősorban, de más vidéki színházakat és a Déryné Színházat is. Előadást tehát a múltban is kapott a város. Azok már mélyebb okok, amelyek miatt most úgy érzik, hogy szükségük van saját, a város, a megye, egy országrész életébe gyökeredzett színházra, *amely belőlük fakad, amely az övék.* Ők egyszerűen és nagyon szimpatikusan úgy fogalmaznak, hogy *„a mi színházunk".* Ez a „mi" — remélem, hogy így van — nemcsak szimpla birtokos esetet jelent, hanem sokkal többet. Igenis elvárják és természetesnek találják, hogy *belőlük és hozzájuk* szóljunk, az ő életérzésükkel éljünk. Itt fölmerülhet talán az a gondolat, hogy vajon egy ilyen, az ország köztudatában most is egy kicsit elmaradottnak tekintett vidék milyen módon és formában alkalmas erre. Vajon nem olcsósítja, nem húzza le magához az ottani kulturális fejlettségi fok a színházat? Nos én azt hiszem, hogy nem. Azért nem, mert az az erő, amellyel ez az országrész fölmutatni akarja magát, hatalmas energia, és azt magas szinten is lehet szolgálni, magas szintű műsorral és előadásokkal kell szolgálni.

— Az ottani közművelőket megkérdezték arról, hogy milyen jellegű előadásokat várnak?

— Igen, beszélgettünk velük, és én úgy érzem, hogy teljesen egyetértünk. Van bennük egy természetes idegenkedés a túlzott modernkedés ellen. Tulajdonképpen ebben is egyezik a véleményünk.

— Kizártak dolgokat?

— Nem, semmit nem zártak ki, és nem is lenne értelme. Azért tettek egy olyan óvatos megjegyzést, hogy persze arra vigyáznunk kell: ne idegenítsük el a közönséget a színháztól. Lehetséges, hogy tévedek, de én azt hiszem, az olyanfajta modernkedésnek vége, hogy tételeket mondok, érdekességet hajszolok, a feje tetejére állítok dolgokat. Ez lehet nagyon mulatságos egy darabig, de nem tartozik a színházi műfaj lényegéhez. Egy tétel nem dráma. A *helyzetek,* amelyekben *emberek* törekvéseik szerint *cselekednek,* ez a lényeg. Nem véletlen, hogy a világban mindenütt egyre világosabban fordulnak e felé.

— Terveznek kamaraszínházat vagy stúdiót?

— Igen. Olyanfajta stúdió-színházat, vagy inkább stúdió *életet* szeretnénk megvalósítani, amely egyszerre nevel, csiszol, épít közönséget és színházat. Mégpedig olyan vonatkozásban, hogy ennek a stúdiónak még a legelvontabb témakörben is azt a módot kellene megtalálnia, hogy közérthetően, népszerűen szóljon a nézőkhöz, akár a legelvontabban megírt színpadi műveket is a közönséggel való szoros kapcsolattartás jegyében tudja megvalósítani.

— Ezek szerint a többi vidéki stúdiótól eltérően ez nem kísérletező stúdió lesz, ahol éppen a vadul modern darabokkal és előadásmódokkal próbálkoznak . . .

— Az is. Az is lehetséges. Talán ez olyasmi lesz, mint egy rodeó, mert ezeket a vad dolgokat „betörjük" és odaillesztjük a közönséghez. Az a célja egy színháznak, hogy ne a semmibe menjen, hanem érthető legyen.

— Milyen műsort terveznek az első évadra?

— A terveket május végéig kell leadni a minisztériumnak, ezek a műsortervek azonban csak irányt jelzők. Nagyjából azért mutatják, hogy egy színház mire készül. Az rendszerint csak az évad kezdetén dől el igazán, hogy a valóságban konkrétan milyen lesz. Alakuló színháznál ez még inkább így van . . .

— Ott talán a közönségtől is függ . . . Még az is változtathat a műsorterven, hogy egy adott műfajt vagy irányzatot „vesznek-e" vagy sem . . .

— Ezt azért nem gondolom, mert eleve számításba vettük a közönség igényét. Ma már Nyíregyháza merőben más, mint valamikor volt. Először is idestova százhúszezer lakosú város, kétszer akkora, mint Veszprém vagy Zalaegerszeg. Kétségtelenül mezőgazdasági világ még ma is, no de hatalmas iparosodási folyamat is lejátszódott. A megye székhelyén nemcsak mezőgazdasági értelmiség van, hanem igen jelentős a műszaki értelmiség is. A lakosság, érdeklődésében, gondolkodásában nem pusztán mezőgazdasági jellegű. Érdekli minden, ami az élettel összefügg. Nagyon rokonszenves a megye és a város lakóiban, hogy van egy rendkívül természetes, kevésbé technikai, valahogy erőteljesebben humán életritmusa, gondolatvilága, érzelmi kultúrája. Az ilyen beállítottságú emberek fogékonyabbak a művészet, a színház iránt. Ez olyan talajt jelent, amelybe — remélhetőleg minden különösebb nehézség nélkül — beültethető a színház, mely óhatatlanul az emberrel foglalkozó, azt megkerülni nem tudó művészet.

— Mit jelent majd a színház számára a főiskolások jelenléte?

— Két főiskola is van Nyíregyházán, egy mezőgazdasági és egy tanárképző. Rengeteg diák van, nagyon sok. Ami jó, ami azt jelenti, hogy mozgó, friss város ez. Egyáltalán a fiatalság jelenléte mindig fölpezsdít, tavaszosít egy várost.

A fentieket tekintve úgy gondolom, hogy *reális* színházat kell létrehoznunk. A reálist itt mint művészeti irányzatot értem. Ez természetesen eléggé vitatható, de véleményem szerint mindaz reális, ami az ember természetével, az emberi lélek, az emberi gondolkodás valóságával összefügg. Például Shakespeare-t a nagy realisták közé soroljuk. Igen ám, de ha arra gondolunk, hogy a Machbetben boszorkányok jelzik a jövőt, Hamletnek atyja szelleme jelenik meg, akkor mi ebben a valóság, mi ebben a realitás. A realitás *az ember* realitása. Ezért mi nem kizárólag Ibsent, Gorkijt, Móricz Zsigmondot fogunk játszani, hanem egy nagyon széles, az emberhez mindig közel álló, az embert sohasem megkerülő színházat képzelünk el.

Mindenképpen valamilyen magyar klasszikussal indulunk (október közepén). Azt hiszem, ez kötelező. Kötelez a genius loci. Ezen a vidéken olyan emberek születtek —, hogy csak irodalmi vonatkozásban mondjam —, mint Bessenyei György, Krúdy Gyula, Móricz Zsigmond, Váci Mihály, alig egy lépéssel odább Ady Endre, Szép Ernő. Ez olyan világ és emberek létét jelenti, amelyben nem lehet véletlen, hogy ilyen elmék, ilyen alkotók, ilyen *zsenik* születnek. Azt a módot kell megkeresnünk, amellyel ennek a géniusznak folytatói lehetünk.

Évadnyitó előadásként így szóba jött a Bánk bán, a Csongor és Tünde vagy a névadó valamely darabja. Azt még nem döntöttük el véglegesen, hogy melyik lesz. A későbbiekben részben a magyar, részben a világirodalom klasszikusai és modern drámák közül választunk. Az elképzelésekben szerepel Csehov, Shaw, Ibsen, Molière, a maiak közül mindenekelőtt a magyarok, Maróti, Hernádi, a pályázaton szerepelt írók közül elsősorban Galambos, Csák . . .

— Kik lesznek a színház művészei?

— Jönnek hozzánk színészek Budapestről, Pécsről, Kaposvárról, Debrecenből, Miskolcról, Békéscsabáról, Szolnokról és Szegedről . . . Annak alátámasztására, hogy nemcsak helyi ügy ennek a színháznak a létrejötte és működése, néhány vendéget is szeretnénk az év folyamán ott látni a színpadon. Őket egyébként úgy próbáljuk bekapcsolni a színház életébe, mintha tagjaink lennének, és valójában is hozzánk tartozónak érezzék magukat. Mindannyian a filmgyári társulattól jönnek. Elvileg ők a legszabadabbak, és a filmgyár vezetősége, elsősorban Föld Ottó ezt az ügyet lelkesen támogatja.

A vendégrendezők közül idáig Jancsó Miklóssal állapodtunk meg elvben — a Jancsó—Hernádi kettőssel —, beszéltünk Ács Jánossal, szóba került Babarczy László, Gothár Péter, Makk Károly . . . Állandó rendezőnk a művészeti vezető Fehér György, elvileg ott lennék én, a most végzett főiskolás Balázs Ádám, aki dramaturg-rendezői minőségben van a színháznál, a fődramaturgi tisztséget pedig Maróti Lajos tölti be. Egyelőre ők . . . A társulat tehát megvan, de változások még lehetségesek.

— Csak prózai társulat lesz?

— Lényegében igen, de azért játszunk zenés darabokat is.

— Mi vonzhatta a művészeket ebbe a teljesen új társulatba?

— Leginkább az, hogy ez egy születő, új színház, és ők ebben a születésben, ennek az újnak a megalkotásában kívánnak részt venni. Olyan légkört remélnek benne, amely számukra ezt az alkotói munkát biztosítja. Bízom abban, hogy sikerül megteremteni. Ez persze nem kis mértékben az ő feladatuk is. Remélem, hogy minden nehézséget, amely egy induló társulat esetében elkerülhetetlen, le tudunk győzni, és a tiszta cél érdekében lenni, alkotni, *hatni* tudunk.

Muraközi Anna

Műhely a földszinten

Az asztalon festékesdoboz, a fal mellett felstócolt puha fedelű kéziratok. Néha csöngetnek — ilyenkor abbahagyja valaki a munkát, és megy ajtót nyitni. Körülöttem egymás után indulnak be a gépek, mintha csak bemutatót akarnának tartani a tiszteletemre. Jegyzeteink zöme, az előadásokon szétosztott stencilek, és még számtalan más nyomtatvány, ami tanulás közben megfordul a kezünkben, innen kerül ki. Az egyetem házi sokszorosítójának viharvert székén ülök, és Vizer Ferenc műhelyvezetővel beszélgetek.

— Szükséges valamilyen jogi engedély a stencilezéshez?

— Csak azok az anyagok sokszorosíthatók, amelyeket a rektori hivatal engedélyezett. De természetesen az egyetem rektorának nincs ideje valamennyi több száz oldalas jegyzetet elolvasni, így a felelősség ténylegesen azé, aki a tanszéken aláírja az engedélyt.

— Hányan dolgoznak a műhelyben?

— Mindössze heten. Közülük ketten már nyugdíjasok, rövidebb munkaidőben dolgoznak mint a többiek, és sajnos az egészségi állapotuk sem olyan jó, mint a fiataloké, ezért nem lehet rájuk teljes mértékben számítani. Szakképzett nyomdászunk csak egy van, pedig előnyös lenne, ha a nyomdagépeket szakmunkások kezelnék. Ám az a pénz, amit az egyetem a sokszorosító rendelkezésére bocsát, csak a betanított munkások fizetésére elegendő.

— Mi minden készül a sokszorosítóban?

— A sokszorosító az egész háznak dolgozik. A gazdasági igazgatóság nyomtatványaitól a gépkocsivezetők irataig, minden itt készül. Jegyzeteket, vizsgakérdéseket, szórólapokat, meghívókat másolunk.

— Milyen határidők vannak?

— A határidők tíz perctől harminchat óráig változnak. Például a vizsgakérdéseket sokszor reggel, a vizsga előtt hozzák a tanárok, és tíz perc alatt el kell készülniük. Az a jegyzet viszont, amelyet most készítettünk a Nyelvi Intézet számára, már két hete itt van, mert sem időnk, sem emberünk nincs a lapok összeállítására, így ezt a munkát néhány összeverbuvált diák végzi a lyukas órák alatt.

Rövidnek tartjuk azt a határidőt, amit a könyvtár ad számunkra a szokásos havi tájékoztatója elkészítésére. Ez nagyobb munkát jelent, és csak a tanszéki munkák hátrányára tudjuk időben elvégezni. Évekkel ezelőtt a könyvtárnak saját sokszorosító gépei voltak, de nem tudták kellően kihasználni, ezért kerültek az anyagok ide. Az új Kinizsi utcai könyvtárnak új gépparkja lesz és saját maguk fogják sokszorosítani a nyomtatványaikat. Ez megkönnyíti majd a munkánkat.

— Hány órát dolgoznak naponta, és gyakori-e a túlórázás?

— Reggel 6-tól délután 2-ig tart a munkaidő. Túlórázni sokszor még csúszás esetén sem tudunk, mert a túlórakeret minimális, és senki sem szerelemből dolgozik.

— Várható a jövőben a nyomda fejlesztése?

— A tervek szerint — a rekonstrukció miatt — 1982 nyarán átköltözünk a Zsil utcába. Ez abból a szempontból előnyös, hogy kulturáltabb körülmények között leszünk. Megadtuk a szobák és a gépek méretét, így több helyet kapunk, sőt még papírraktárunk is lesz — jelenleg a folyosón tároljuk a papírt, így jelentős mennyiség szokott eltűnni. Persze a hiányzó papírért minket vonnak felelősségre. Remélhetőleg a Zsil utcában a lúgozó problémája is megoldódik, mert az egyetemen működő háziműhelyünkben ez most korszerűtlen. És lesz fűtés! Tudniillik, mi reggel 6-tól dolgozunk, a fűtők 5-re jönnek, és körülbelül 8 órára melegszik be a központi fűtés.

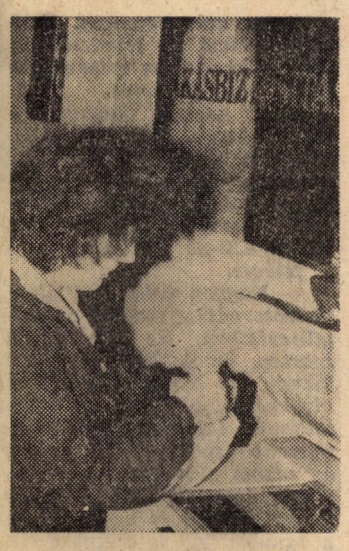

Fotók: Korpics Mirkó

Az átköltözés hátránya, hogy itt van az egyetem központi épülete, s ennek következtében a sokszorosítandó anyag nagy része is, így még a szállí'ást is meg kell oldani.

Ígéretet kaptunk egy új gyorsmásolóra, aminek nagyon örülnénk.

— Előfordul, hogy belelapoznak egy-egy jegyzetbe?

— Erre sajnos nincs időnk. Még a Széchényi Könyvtár részére sem tudjuk elküldeni a kötelés példányokat (például a Klub Közlönyből), ezt a Közgáz Klubnak kellene elintéznie. Az is probléma, hogy 8—10-ig tartunk anyagkiadást, (ami egy személyt teljesen leköt), de sokszor még 12-kor is jönnek az anyagért. Javasoltuk már azt is, hogy 10—12-ig legyen anyagkiadás — készséggel alkalmazkodunk a tanszékek igényéhez — csak az a lényeg, hogy a megbeszélt időpontban jöjjenek! Itt egész más körülmények vannak, mint például az Athéneumban, ahol korábban dolgoztam. Egy nagy nyomda nyugodtabb, több az időnk egy-egy munkára, lehetőség nyílik arra, hogy beleolvassunk az érdekesebb könyvekbe.

— Milyen a viszonyuk a tanárokkal és a diákokkal?

— Véleményem szerint jó. Noha előfordul, hogy a tanárok túl későn adják le a vizsgadolgozatokat. A Műszaki Egyetemen meg tudták oldani ezt a kérdést, vajon nálunk miért nem sikerült?

Ennek ellenére igyekszünk mindent időre megcsinálni. Vannak csúszások, de ezzel együtt nincsen probléma, nincs panasz.

— Mióta működik a nyomda, van a műhelynek története?

— Én 1977 óta vagyok itt. Tudomásom szerint a háború után stencillel végeztek sokszorosítást. Két évtizede még csak egy kis lyuk volt a sokszorosító, egy géppel, az is kielégítette az egyetem igényét. A hetvenes évektől fejlesztették fel a műhelyt tömeges munkára. Amióta itt vagyok, új sokszorosítót, új lemezkészítő és nyomdagépet kaptunk.

— Mit várnának az egyetemtől?

— Nem tudom, hogy az egyetemen miért nem kaphatnak a fizikai állományúak például Kiváló Dolgozó címet?

Szerkesztőségi megjegyzés:
Kérdésüknek utánanéztünk, és a személyzeti osztály tájékoztatása alapján meggyőződhettünk róla, hogy a fizikai dolgozók köréből a korábbi években, és idén is részesültek Kiváló Dolgozó kitüntetésben. Tehát nincs kizárva, hogy ha jól dolgoznak a sokszorosítóműhely dolgozói, akkor a jövőben ők is részesülhetnek ebben a kitüntetésben.

D. A.

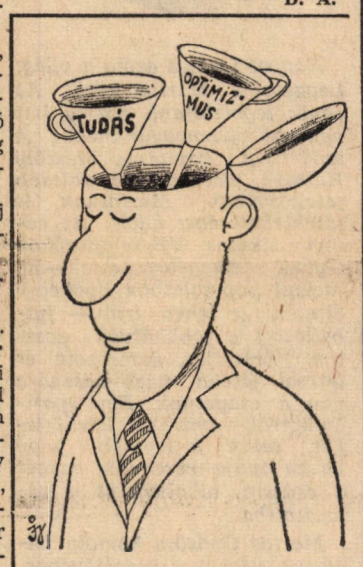

A rajzot készítette: Izsák Jenő

Tapasztalatok a vállalkozásba adásról Szolnok megyében

1981. április 16-án Szolnokon jártunk, hogy a megyei szövetkezeti központban érdeklődjünk a szövetkezet munkájáról általában, de legfőképpen a kisvállalkozásba adott vendéglátóipari egységekről.

Először a szövetkezet elnökével, Szentesi elvtárssal beszélgettünk, majd a kisvállalkozással foglalkozó team tagjai beszéltek tapasztalataikról, problémáikról. Nagyon szívélyesnek, segítőkésznek bizonyultak.

Megtudtuk, hogy Szolnok megyében 15 áfész működik, és 68 településen az áfész biztosítja az alapellátást. A szövetkezet tevékenysége széles körű: kiterjed ipari, élelmiszeripari és felvásárló tevékenységre is a kiskereskedelem mellett. Viszonylag nagy szabadságot élvez, jó lehetősége van, hogy rugalmasan alkalmazkodjon a lakosság igényeihez. A legkülönbözőbb helyekről szerezheti be áruit, maszekoktól is. A szövetkezeti tagok saját pénzeszközeikkel beszállhatnak a szövetkezet vállalkozásaiba úgy, hogy ún. részjegyeket vásárolnak, melyre kamatot kapnak. Ez a kamat megegyezik az OTP által tartósan lekötött betétekre fizetett kamattal. Lehet, hogy ez a kamatláb nem elég ösztönző, mégis elég nagy összegeket összegyűjtöttek a tagságtól néhány vállalkozáshoz.

Az új vállalkozási rendszerről elmondták, hogy sokan az eddigi gebinesek, illetve potenciális vállalkozók közül

„nem tapsolnak",

mivel itt az eddigiekkel szemben a kockázatot alapvetően a vállalkozó viseli.

A szövetkezet vezetői egyértelműen jónak ítélték az új rendszert, mivel az egyéni kezdeményező képesség kibontakozhat, elterjedését mégsem látják teljesen problémamentesnek, mivel erős érdekcsoportok hatnak ellene.

Voltak, akik a szövetkezeti tulajdon csoportjellegének megcsorbítását vélték az új rendszerben felfedezni (pl. a tagság ellenőrzési joga csökkent a szerződésbe adott üzletek felett), azonban az OFT állásfoglalása még kiállt a szerződéses üzemeltetés mellett, eloszlatta a kételyeket. Jogi oldalról is merültek fel bizonyos problémák a dolog újszerűsége miatt, ezeket azonban a Belkereskedelmi Minisztérium útmutatásai szerint fokozatosan megoldották.

Elmondták, hogy Szolnok megyében eddig 3 városban összesen 7 üzlet meghirdetésére került sor. Ezeket a Belkereskedelmi Minisztérium irányelvei szerint jelölték ki. Mivel az előző időszak a tapasztalatszerzés időszaka, igyekeztek minél többféle jellegu egységet kiadni. Közös bennük, hogy mindegyik a kevésbé jövedelmezők közé tartozik. 6 egység „kelt el", ebből 2 helyen lett új vezető, de ők is a szövetkezet dolgozói voltak. Mindenütt alapdíjjal vették át az üzleteket, vagyis

licitálás lényegében sehol sem volt.

E tényt azzal magyarázták, hogy — nem idegenforgalmi helyekről lévén szó — a vásárlóerő behatárolt. Az alapdíjba azonban még 10—40%-kal nagyobb hozam is bele volt kalkulálva. (Így az új vállalkozóknak nem lesz könnyű dolguk. Az egyik karcagi vállalkozó már radikális változásokat tervez. Melegkonyha létrehozását tervezi, és nyárra szabadtéri táncchelyet akar kialakítani. Ezzel mintegy szélesebb réteget akar az üzletbe csalogatni.) Az új vállalkozóknak nagyobb lehetőségük van az áruk beszerzésére is. Bár itt az a probléma jelentkezhet, hogyha a kisvállalkozó nem kap megfelelő mennyiségű árut, pl. sört a nagyker. vállalat az csökkenti a bevételt önhibáján kívül, viszont a kötelezettségeit nem.

Mivel a megyében ezek az üzletek csak 1981. március 1-től üzemelnek, még nem lehet messzemenő következtetéseket levonni. Az adminisztrációs költségek még nem csökkentek, hiszen a bérbe adott üzletek száma még csekély. Várható azonban itt is a javulás a későbbiek folyamán. A kisvállalkozók a nyitvatartás tekintetében is optimálisan tudnak

alkalmazkodni a helyi viszonyokhoz.

Beszélgetőpartnereink véleménye szerint a boltok kiadásánál, jellegüktől függően, eltérőek a lehetőségek. Hús- és zöldségboltok esetében jó lehetőségek vannak, mivel közvetlen kapcsolatot biztosíthatnak a termelők és a fogyasztók között.

A kisebb vegyesboltok esetében korlátozottabbak a lehetőségek, mivel ezek szabadsága jóval kisebb, már az itteni áruk nagyrészt szabott ára miatt is. Elmondták, hogy az itt dolgozóknak nagy lehetőségeik vannak az előrehaladásban, változatos és érdekes munkát végezhetnek, kereset szempontjából sem járnak rosszul.

A szövetkezeti mozgalom hátrányos helyzetben van, mert nem ismerik a pályaválasztó fiatalok, hogy milyen lehetőségek vannak e területen. Jelenleg még kevés a felsőfokú végzettségűek száma, és ez a fejlődés számára is néha korlátot jelent.

Wolf László
Horváth Balázs

Táncókör

Kultúránk, kultúráltságunk állapotáról cikkeznek, néha már-már kétségbeesetten a lapok.

HATVANI DÁNIEL (a kitűnő Forrás főszerkesztője) a KRITIKA májusi számában vet számot e problémakörrel.

Az egyik kiindulópont: „Népkultúránk kincseinek megőrzését nem a köznép — a társadalom —, hanem az értelmiség vállalta magára." A másik: „A fél- és háromnegyedgiccsek... inváziója...", sőt hellyel-közzel való népszerűsége szerintem természetes."

Ám a harmadik összetevő! „Nagy ritkán elvetődök egy-egy színházi előadásra...

A légkör demokratikus, mindenkit gyötör az unalom

...Végül is mi az, ami hiányzik? Nem több és nem kevesebb, mint a kimondás felszabadító varázsa; a gondolat megfogalmazása és a megfogalmazás továbbgondolása... Az üzenettel nem tudok mit kezdeni... Ráadásul van némi gondom a kódolt üzenet demokratizmusával is: lehatárolt azoknak a köre, akik »venni tudják a lapot«... A kimondás nem a konspiratív, nem a taktikázó, de a közdolgokba beleszólni tudó és akaró emberideál megteremtését szorgalmazhatná."

E kiindulás után ne felejtsük az alapténYt, hogy „az általános emberi értékeket hordozó magas kultúra létrejöttében, tehát in genere az elit rétegkultúrája". Az elitkultúra elsajátítására csak az életformájukban értelmiségiek képesek. „Entellektüelek végeredményben azokból lesznek, akikben erre való hajlam munkál, vagy (és) tudatos és tervszerű erőfeszítéssel törekednek ilyen szerepre. Akikben egy kritikus pillanatban fölsejlik, hogy a világ mégiscsak több, mint látszatok kusza és áttekinthetetlen halmaza, s így leküzdhetetlenné válik bennük az óhaj, hogy önmaguk helyének, szerepének értelmezésére éppúgy képesek legyenek, mint az őket körülvevő jelenségek átvilágítására, törvényeinek kitapogatására... A megismerés nyomában nemcsak gyönyör, hanem csömör és kiábrándulás is jár. Vajon nem ezzel magyarázható, hogy a foglalkozásuk szerinti értelmiségiek közül is oly sokan nem élnek ún. értelmiségi életformát? ...Az ember... bármely szűkös horizontba is születik bele, képes ott berendezkedni. Sőt fel sem vetődik benne, hogy létezhet tágabb horizont is, ahhoz odáig kéne nyújtózkodnia, hogy beleütközzék saját látóhatára falába. Ezt a mozdulatot az emberek túlnyomó része nem teszi meg élete végéig sem. Nemcsak az entellektüel-gondolkodásmódot nem értik, de azt sem, mi szükség van olyanfajta gondolkodásra, mint az értelmiségieké".

Van egyáltalán kiút? „Elsősorban a fiatalok kisebb, zárt önművelő csoportjaiban, akik saját arcuk körvonalait próbálják fölfedezni a jelen és a jövő találkozásának bizonytalan tükrözésében... Elitkultúránkból természetes hatókörén túlra is kisugárzik az önmagunkról való gondolkodás és gondolkodtatás folyamatos kényszere..., haladó népi kultúránk pedig változatlanul keringésben tartja évezredbarázdálta emberi arcunk megőrzésének, együvétartozásunk tudatának, közösségteremtő hajlamainknak a sejtnedveit.

E két kisugárzás találkozásából — számításba véve a tömegkultúra gondolkodásra és cselekvésre aktivizáló, s remélhetőleg táguló kereteit — megszülethet valami új, ami egyszerre lesz egyetemes és magyar..., agyat és szívet mozdító" — összegzi mély és szép gondolatait Hatvani Dániel.

A KRITIKA májusi száma egyébként még CSALOG ZSOLT újabb kitűnő munkásszociográfiájával és PÁNDI PÁL felelős szerkesztő a felsőoktatási reformmal kapcsolatos vitairatával lelkiismeretesen, szinte körüljárja e témát. Ide kívánkoznak Pándi Pál befejező gondolatai: „Itt

nem arisztokratikus egyetemi presztízskérdésről

van szó, hanem a szocialista Magyarország szellemi jövőjéről. Alacsony követelmények között, szürke szellemiségben nevelt emberekkel nem lehet felépíteni a legmagasabb igényeket támasztó társadalmi rendet."

A TISZATÁJ májusi száma viszont ezúttal két felelős értelmiségi életpályáját állítja példaként elénk: a frissen Herder-díjas Csoóri Sándorét, aki Sütő András szavaival élve „a magyar nyelv erdőzúgásával virraszt számos gondunk felett", valamint Szilágyi Domokosét, akinek Hervay Gizella szavaival „élete, költészete kísérlet az emberi lét teljességére, tisztaságára, tisztességére. A mi dolgunk élni a lehetőséggel, élni költészetével, hogy egyszerre tudjunk közösségi gondban és földléptékben eszmélni."

Kultúránk gondjait és eredményeit elsősorban az intézményrendszer felől közelítve veszi számba VILLANGÓ ISTVÁN, a Művelődési Minisztérium főosztályvezetője, a májusi TÁRSADALMI SZEMLE hasábjain.

„Magyarországon az 1970-es években nem következett be általános és egyértelmű kulturális fellendülés" — írja. „Ha csupán vázlatosan értékeljük a közművelődés elmúlt hét évét, szinte csakis ellentétpárokban kell fogalmaznunk. Megállapíthatjuk, hogy a közművelődési határozat... nyomán javult a közművelődési szemlélet, de... ma még nem ritka az olyan vezető, akinél a kultúra csak ünnepi szónoklatokban meg a felesleges költekezők felsorolásakor kap helyet... Részletes programok és kezdeményezések születtek a szocialista brigádok művelődési vállalásainak megújítására..., de még most is sokszor a túlzottan elvont... »humán«

műveltséget kívülről kívánjuk bevinni

a munkahelyekre. Kevésbé építünk... a termelés és a munkás valós érdekeiből következő igényekre és ösztönzőkre."

„A puszta létezés érdekéből fakadó egymásrautaltság gyengülésével az elmúlt évtizedekben fellazultak a falvak, munkás- és bányászkolóniák közösségi kötelékei is... A folyamatot eddig többnyire tétlenül szemléltük".

„A közművelődés intézményrendszere egyenetlenül fejlődött. A művelődési otthonok hálózata korszerű új létesítményekkel gazdagodott. Ennek ellenére az intézmények egyharmada továbbra is alkalmatlan feladatai ellátására... A többi intézmény működését is hasonlóképpen jellemezhetnénk."

„A közoktatási és közművelődési intézmények együttműködésében többre lenne szükség: a tevékenységek módszeres összekapcsolására, komplex folyamatok közös tervezésére."

A körültekintő elemzés befejezéséül szerzője a vezetők felelősségére apellál: „Ne engedjék meg, hogy a közművelődés ügyét az érdekek harcában bárki leszoríthassa az útról, még akkor sem, ha az útviszonyok romlanak... A kultúra olyan helyzeti energiát ad az embernek, amely éppen az előrejutást szolgálja, s ez nem elhanyagolható érdem ebben az »energiaszegény« világban."

B. Kiss

ÉLSPORTOLÓK NYÁR ELŐTT

Hogy miként alakul egy ember élete, sorsa, az mindig érdekes dolog. Különösen így van az, ha élsportolókról van szó. Ha pedig a versenyzők ráadásul egyetemisták is, még izgalmasabb. Nyár előtti összeállításunkkal azt a kíváncsiságot szeretnénk kielégíteni, mi történt vajon négy közgázos élsportolóval azóta, hogy több-kevesebb idővel ezelőtt bemutattuk őket, írtunk róluk. Elöljáróban csak annyit, hogy akad közöttük olyan, aki újra felhívta magára a figyelmet sportágában, másik inkább a tanulásban jeleskedett (még sporteredményei rovására is), a harmadik félévet ismételt, s van olyan is, akinek viszonylag csendesebben telt az elmúlt időszak.

Vermes Albán

A moszkvai olimpián kijött neki a lépés, ezüstérmet szerzett a 200 méteres mellúszásban. Ősszel újra kezdte az első évet, és uv nélkül, sikerrel túl is jutott a téli vizsgaidőszakon.

— Az olimpia után lazítottunk kicsit — mondja Albán —, csak kondicionáló edzéseket tartottunk. Ez főként arra szolgált, hogy a vízérzékelésünk ne vesszen el, ugyanis egy hónap kihagyás után már nem olyan jó, nem olyan biztos az ember „vízfogása". Tanulmányi szempontból azért volt nehéz az első félév, mert viszonylag régen tanultam utoljára, s meg kellett szokni a nagy anyagok elsajátításának módszerét. Most lényegesen kevesebb egyetemi rendezvényre jártam, mint első próbálkozásom idején. A második félévben viszont már nagy fába vágtam a fejszémet. Februárban háromhetes edzőtáborozáson vettem részt, majd március—áprilisban az amerikai rövidpályás fedettbajnokságon indultam. Ezen az összejövetelen rengeteg jó úszó áll rajthoz, hiszen az amerikaiak számára ez válogató, fő verseny, s tulajdonképpen ezen múlik nekik a következő évük: maradnak-e az egyetemük csapatában, meghosszabbítják e az ösztöndíjukat. Éppen ezért (valamint a rövid pálya miatt) ez a verseny nagy „égési" lehetőség az európaiaknak. Én a 200 yardos mellúszásban indultam, s 6. lettem (1979-ben ugyanitt a 4. helyet szereztem meg ugyanezzel az idővel), de most nem voltam a legjobb formában, talán az olimpia utáni lazítás miatt is.

Éppen a Reagan-merénylet idején voltunk kinn, s egy áruházban tévén keresztül láttuk a tragikus eseményt. Az emberek megkövülten, megdöbbenve és elkeseredetten nézték a gyilkossági kísérletet.

Albánnak, az amerikai utazás öthetes kiesést okozott az egyetemről. Most a vizsgaidőszakban keményen tanul, de az uszodában sem lazsálhat; napi két és fél órás szigorú edzéseken vesz részt. Készül a szeptemberi Európa-bajnokságra, úgyhogy június közepéig be akarja fejezni a vizsgaidőszakot.

Óvári Éva

Megbeszélt találkozónkra hatalmas sporttáskával jön éppen edzésről, és siet, mert alig van ideje, délután is sok az intéznivalója. Naponta kétszer edz, összesen öt-hat órát. Napjait, életét egy ideig újra a sport határozza meg. Félévet ismétel.

— Tudod, matekból nem kaptam volna aláírást — kezdi Éva —, s így már neki se fogtam a vizsgáknak. Nehezen birkóztam ezzel a tárggyal, úgyhogy most a szabad időmben főleg ezzel foglalkozom. Persze, napjaimat most leginkább a torna tölti ki. Megint esélyem volt a válogatottságra — az alsó korhatárt felemelték 15 évre —, s úgy gondoltam, hogy megpróbálom.

Erőfeszítései eredményeként beválogatták az EB-re készülő csapatba, sőt részt is vett az áprilisi Európa-bajnokságon. Találkozásunk első pillanatában feltűnt, hogy valami megváltozott rajta. De, hogy mi, arra már ő vezet rá.

— Négy-öt kilót fogytam, most 48 kilogramm körül tartok. Mindezt az EB-felkészülés jegyében egy-másfél hónap alatt produkáltam. Ahhoz, hogy esélyem legyen a helytállásra, feltétlenül szükség volt erre a „megkönyebbülésre". A különböző ugrások és mozdulatok is szebben hajthatók így végre. Nézd, én már azt is eredménynek könyveltem el, hogy egyáltalán kivittek az EB-re. Nem mondom, hogy ezúttal nyújtottam életem legjobb teljesítményét, szóval az „indultak még" kategóriában kötöttem ki.

Óvári Éva, ősztől újra kezdi az elsőt, de már előre fél attól, hogy novemberben lesz a VB. Hiszen az október—november az egyetemen is kemény időszak: a dolgozatok ilyenkor szinte egymást érik. Persze, Évától a tornakedvelők is sikeres szereplést várnak a világbajnokságon.

Kiegyensúlyozottnak, jó kedvűnek tűnik. Készül az őszi erőpróbákra.

Martos Győző

Tavaly októberben beszélgettem vele. Visszaidézek most egy kérdést, és egy választ akkori párbeszédünkből.

— A legutóbbi kínos emlékű szovjet—magyar meccs után voltak akik téged hiányoltak a válogatottból.

— Blohinnal sokat „verekedtem", s kölcsönösen tartunk egymástól. De úgy gondolom, hogy már csak szurkolhatok a csapatnak.

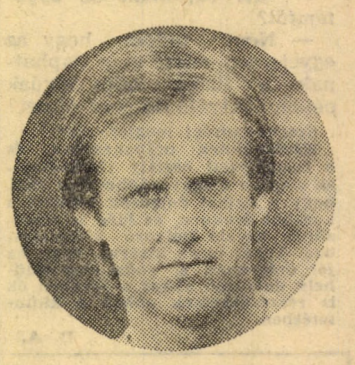

Nagyot fordult azóta a világ. Legalábbis Martos körül. Az egyik legbiztosabb pontja lett nemzeti tizenegyünknek. A szövetségi kapitány, Mészöly Kálmán, bízva a tapasztaltabb játékosokban, Martosnak is játéklehetőséget adott. Az eddigi sikeres VB-selejtezőkön Győző közmegelégedésre — ha focival kapcsolatban ilyet egyáltalán le lehet írni — futballozott a jobbhátvéd poszton. Erőteljes, határozott, és lelkes játéka nagy hasznára van a csapatnak. Egy sportemberről, ami jót leírni lehet, talán a legtöbb, hogy vissza tudja verekedni magát a csúcsra, alkalmasint a válogatottba.

Martos Győzőre komoly feladatok várnak a közeljövőben. A válogatott folytatja selejtező mérkőzéseit, amelyeken rá is jelentős tennivalók hárulnak. Már legközelebb az angolok ellen is. S, hogy el ne felejtsem, Martos negyedéves közlekedési szakos, levelező hallgató. Ebben a félévben hat vizsgát kell teljesítenie.

Bizonyára győzi majd erővel...

Bogyó Kati

Vizsga után zavarom. Hangulata nem a legrózsásabb, noha a hármasért igazán nem kell szégyenkeznie. Mint mondja, nagyon megviseli a vizsgaidőszak. A legutóbbi beszámolási periódusban például rengeteget ki is hagyott a játékból. A tanulmányi eredmény szempontjából megérte, hiszen 4,63-as átlaggal zárta a félévet.

— Nagyon nehezen tudtam visszatornászni magam az asztaliteniszben. Ez egy olyan sportág, amelyben, ha valaki kihagy két hetet, rettenetesen kizökken a játékból. Az asztalitenisz talán a legedzésigényesebb sport. Persze engem az edzőm sem igen kényszerített, úgy könyvelt el, hogy nekem az első és legfontosabb a tanulás. Az is megfordult már a fejemben, hogy abbahagyom a versenyzést. Főként idegileg nem bírom már, amihez még hozzájön a vizsgaidőszakok feszültsége is. De azért nehezen tudnék elszakadni a játéktól, s a Statisztika csapatát sem hagyhatom cserben. Szabó Gabi, Magos Jutka, és Kuchár Györgyi is kiesik még egy időre, úgyhogy mindenképpen tovább folytatom. Persze már mind kisebb intenzitással, erőfeszítéssel. Nem járok le például minden nap edzeni.

A most harmadéves Bogyó Kati — tavaly sikeresen szerepelt a főiskolai VB-n. — a két évvel ezelőtti beszélgetésünk során is azt mondta, hogy számára az asztalitenisz már elsősorban csak szórakozást, jó játékot jelent.

— Úgy érzem, soha nem volt igazán szerencsém a pingponggal — említi keserűen —, valahogy soha nem térült vissza a befektetett munka. Persze azért nem vagyok nagyon elkeseredve; készülök a külkereskedelmi pályára, s még egy ideig lejárok az edzésekre és a meccsekre.

B. L.

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Felelős szerkesztő: FARKASINSZKYNÉ HALAY EDIT
Szerkesztőség: 1093 Budapest, IX., Dimitrov tér 8
Telefon: 174—548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó: TILL IMRE igazgató
81—2356. Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: CSÖNDES ZOLTÁN vezérigazgató

Focivilág

Megbolydult a város, újra fociláz lett úrrá az országon. Hatvanezer ember nézte meg a Népstadionban a magyar-román VB-selejtezőt, s talán csak a Szecskó-féle Tömegkommunikációs Kutatóközpont tudja megmondani, hány százezren, hány millióan követték a játékot a tévé előtt, a rádió mellett.

Fura szerzet a szurkoló! Nem lehet olyan mélyponton a futball, nem csepülhetik annyira az újságok a labdarúgóvilágot, hogy egy csöppnyi reménysugár láttán ne bízna a drukkerhad az eredményes szereplésben. Én is, amikor odaültem — még a svájci meccs alkalmával — a tévé elé, izgatottságnak nyomát sem fedeztem fel magamon. A végefelé pedig már arra lettem figyelmes, hogy szorítok a csapatnak legalább az egy pontért. Dehát, úgy látszik, ez bennünk van, szeretjük, ha jobbak vagyunk másoknál.

Persze hiba lenne eltúlozni az eddigi sikeres fellépéseket, még a norvég meccs után is. Ha bejutunk a VB 24-es döntőjébe, ha nem, labdarúgásunk színvonala olyan, amilyen. Ismerjük. Nem könnyű összeválogatni a honi mezőnyből egy reprezentatív csapatot. Mészöly viszonylag fiatal együttessel ment télen a tengerentúlra túrázni. Nem vált be. Közeledett viszont az első selejtező időpontja. Elővette, hát a régieket, az idősebbeket; arra hivatkozva, hogy ez legalább jó társaság, kiegyensúlyozott kollektíva. (Az átlagéletkort le sem merem írni. Tudjuk, persze, nem ez a lényeg.) A már-már feledésbe merült, leírt harminc körüliek, Martos, Mucha, Müller, Fazekas az együttes legjobbjai. (Utóbbi kettőt — faramuci helyzet — „külföldön" fedeztük fel, újra. Egyébként a napokban kötött szerződést egy finn csapattal Bene Ferenc is...)

Mondhatja természetesen bárki, hogy az a lényeg, miként szerepel a válogatott, ugyanis ennek alapján ítélik meg elsősorban egy ország labdarúgását. S, ha ki tudunk állítani egy viszonylag ütőképes csapatot (ha éppen akad 11 futballista, nem több) máris nyert ügyünk van. Ennek az érvelésnek mindössze az a hibája, hogy szemfényvesztéshez, áltatáshoz vezethet, hiszen egy ilyen csapat — amely mögött nincs megfelelő háttér, bázis — csak ideig-óráig reprezentálhat. Márpedig nálunk ez a helyzet pillanatnyilag.

Futball- és társadalmi tradíciónk következtében, sajnálatos módon, még mindig túlzott jelentősége van a labdarúgásban való helytállásnak. Egy-két kínos kudarc égszakadást-földindulást okoz, míg néhány, akár parányi részsiker is szinte mennybemenetellel jár. A futballisták társadalmi megbecsültsége, anyagi érdekeltsége, ösztönzése is ehhez igazodik, pontosabban az utóbbihoz. A mostani VB-selejtezőkön is — a hírek szerint — szép summáért játszanak; amiért akár remeghet is a lábuk minden mérkőzésen, s amelynek összegét csak azért nem írom le, mert gondolom, úgyis letagadnák.

Száz szónak is egy a vége. Lassan már csak halványan emlékszem, mikor láttam idehaza utoljára ennyi embert lelkesedni a labdarúgásért. Örülünk a jó eredményeknek, amelyek — kár lenne tagadni — erősítik nemzeti összetartozásunkat, büszkeségünket. De próbáljuk meg helyére tenni az értékeket.

Ha nem jutnánk be a világ legjobb 24 csapata közé, nem történne tragédia, de ha bekerülünk (aminek különben egyik csoportbeli riválisunk kapitánya is ad esélyt, s ami a norvégok elleni győzelem után indokoltabbnak is tűnik) ne istenítsük a játékosokat, a szövetségi kapitányt, s egész labdarúgásunkat.

Borsi László

Izsák Jenő rajza

KEZDŐDIK...

Fotó: Simonyi Tamás

1. I. évfolyam, 2. agrár, 3. külgazdasági

Tavaszi sportturmix

Tájékoztat: Héra Attila, a KISZ-bizottság sportfelelőse

Véget ért a tavaszra meghirdetett sportturmix. Az első helyezést imponáló fölénnyel *az első évfolyam* nyerte meg. Győzelmét *főképp az úszásban* elért jó eredményeivel és nagy számú részvételével biztosította. *Az agrár szak végig egyenletes teljesítményt nyújtva* érte el a megtisztelő második helyet. *A külgazdasági szak jó kezdés után egy kissé visszaesett*, de még így is biztos harmadik lett.

Az első három helyezett — mondhatni — fejére nőtt a mezőnynek. No, persze ne gondoljunk valami különleges dologra. *A rejtély* kulcsa, hogy ezek a csapatok *minden sportág versenyén részt vettek.* Mivel célunk az volt, *hogy a legtöbb embert megmozgató csapatokat díjazzuk,* úgy érzem, jó kezekbe kerülnek a jutalmak.

Sajnálatos dolog, hogy az asztalitenisz versenyeit nem tudtuk megrendezni. Ezeknek betegségek és előre nem látható okok miatt kellett lekerülniük a napirendről.

Örvendetes volt viszont, hogy *a labdarúgótornára nyolc csapat is nevezett.* Mozgalmas, élvezetes mérkőzéseket játszottak a csapatok, nagy lelkesedéssel pótolva az esetleges technikai és erőnléti hiányosságokat. A nemes *küzdelmet a tetszetősen játszó és összeszokott agrár szak nyerte. Jutalmuk egy labda volt.* A labdarúgótorna végeredménye: *1. agrár, 2. áruforgalom, 3. külgazdasági, 4. tanár, 5. közlekedés, 6. nemzetközi I., 7. első évfolyam, 8. nemzetközi II.*

Gratulálunk a győzteseknek, *és reméljük, hogy jövőre is eljönnek sportolni.* Szeretnénk továbbá, ha a következő versenysorozaton még többen vennének részt. *Gyertek, s nyertek!* Gyertek azért, mert győzhettek, sportolhattok, játszhattok és mindenképpen nyertek néhány szép és egészséges napot.

A díjak átadása a testnevelési tanszéken lesz, egy későbbi időpontban.

Az egész versenysorozat végeredménye a következő:

	úszás	kosár	foci	összesen
1. I. évfolyam	135	43	15	193
2. Agrár	69	43	30	142
3. Külgazdasági	65	21	21	107
4. Tanár	25	18	18	61
5. Tervgazdasági	—	60	—	60
6. Nemzetközi	32	—	18	50
7. Áruforgalmi	—	—	25	25
8. Ipar	—	21	—	21
9. Közlekedés	—	—	18	18
10. Pénzügy	2	—	—	2